PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 104 (1495) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST, četrtek 18. maja 1950 Cena 15 lir

PO KONFERENCI TREH V LONDONU

Ko prebiramo časopisna poročila o poteku konference treh zunanjih ministrov, ki se je v soboto končala, se ne moremo otresti vtisa, pa naj si bo, da beremo komentarje desničarskih ali pa kritiko levičarskih listov, da odražajo problemi, s katerimi se pečajo Acheson, Bevin, Schuman in njihovi svetovalci, v marsičem enaki, ki jih je ameriški zunanji minister navedel v svojem februarskem govoru o notrih ameriške zunanje politike v sedanjem razdobju »hladne vojne« med Zahodom in Vzhodom. Za glavno načelo, ki je važno za politične cilje ZDA v miru, je naveden Acheson možnost sporazuma med nasprotniki v »hladni vojni«, toda ta sporazum bi moral sloneti na upoštevanju obstoječega dejanskega stanja. Kako si je Acheson zamislil »obstoječe dejansko stanje« pa je razvidno iz ostalega govora: «... V naši politiki smo si prizadevali, da zgradimo tak položaj, ki naj razširi področje, za katerega naj bi veljal možen sporazum, kar pomeni, da moramo ustvariti močne točke namesto šibkih, ki danes veljajo za mnoga področja. Glede Nemčije je naša politika v poskusu, da obnovimo nemško gospodarstvo..., da bi tako Nemčija postala važen del zahodnoevropske skupnosti. Enaki so bili tudi naši smotri z okupacijo Japonske, kolikor velja to za azijski del sveta... Ves smisel gospodarskega obnovitvenega programa v Zahodni Evropi je v tem, da ustvarimo trdnost namesto šibkosti na tem področju.

Glavno pozornost so v začetku razgovorov zahodni diplomati posvetili vprašanju, kako spremeniti Zahodno Evropo v »trdno« področje.

Zahodna Nemčija ima v seznamu »šibkih« točk gotovo na prvih mest. O tem so si na Zahodu bolj ali manj na jasnem.

Težnja vlade Združenih držav Amerike, da okrepi položaj Zahodne Nemčije — tako gospodarski, kakor tudi politični — je dobila že več vidnih izrazov. Najbolj pa se je pokazala ta težnja v predlogu francoskega zunanjega ministra Schumana, ki ga je podal takoj po razgovorih z Achesonom. Ta predlog, ki ga nekateri komentarji tolmačijo kot »zahvalo« za ameriško pomoč Francozom v Indokini, vsebuje načrt, po katerem bi se naj francoska in nemška jeklarska ter premogovna industrija združili pod skupno »mednarodno« upravo. Ta predlog ni tako nov, kot bi ga hoteli nekateri prikazati, kajti že prej je isto predlagal Mc Cloy, ameriški visoki komisar za Nemčijo, pa tudi predstavnik Marshallovega načrta Hoffman Francosko desničarsko in vladno časopisje je Schumanov predlog sprejelo z velikim navdušenjem, prav tako tudi zahodnonemški listi, ki podpirajo Adenauerjevo politiko. Naravno je, da so ameriški listi «Schumanovo iniciativo» pozdravili. Toda britansko časopisje je bilo glede tega bolj skeptično. Londonski krogi so že ponovno izrazili svojo bojazen glede nemške konkurence na svetovnem tržišču, zato so posebno britanski listi, ki zastopajo interese angleške težke industrije (Birmingham), v. pr. «Daily Express» ostro napadli predlog francoske vlade. Konference zunanjih ministrov v Londonu naj bi izgladile tudi to nasprotje, kakor tudi vsa ostala «nevarna nesoglasja, ki ovirajo varnost zahodnega sveta».

V okvir razpravljanja, kako okrepiti «šibke točke», spada tudi vprašanje «kronične nevravnovešenosti» v mednarodni trgovini, ki postavlja zahodnoevropske države v težak položaj nasproti ameriškemu monopolu na svetovnih tržiščih. Že dolgo tega, kar je londonski «Times» ta položaj označil za takega, da «ni pričakovati nobenega izboljšanja», posebno še, ker so strokovnjaki OZN, ki so pretresali gospodarski položaj zahodnoevropskih držav bili mnenja, da bi morda te države črpale vire za preskrbo in iskale novih tržišč «v tistih delih sveta, ki še niso popolnoma raziskani». Naravno je, da takšna «rešitev» ni zadovoljila gospodarstvenikov držav Zahodne Evrope, posebno Anglije in Francije, temveč je še bolj zaostrila nasprotja, ki vladajo v gospodarstvu kapitalističnih držav.

Delo londonske konference pa ni omejeno zgolj na vprašanje, kako «spremeniti ali koordinirati» politiko zahodnih sil v Evropi oziroma, kako okrepiti položaj Atlantskega pakta s pomočjo stalnega političnega odbora, ki ga je predlagal predsednik francoske vlade Bidault, temveč obsega tudi vprašanje drugih «šibkih» točk zahodne politike, v prvi vrsti vprašanje Daljnega vzhoda in Jugovzhodne Azije.

Potem ko je ameriška politika doživela polom na Kitajskem, se ameriška diplomacija trudi utrditi ostale ogrožene točke. Teh pa ni malo: Korejo ni mogoče šteti med «trdne» postojanke po Achesonovem mnenju; spreminjanje Japonske v nekako zahodno Nemčijo v Aziji pa resno bega Britance, ki jim preti japonski dumping na šterlingovih področjih ne samo v Aziji, marveč tudi v Afriki in — celo v Južni Ameriki. O razmerah v Indokini, ki jo je novinarka Mc Cormick v «New York Herald Tribune» označila kot azijsko «Grčijo», sta razpravljala že v predhodnih razgovorih Acheson in Schuman. Tudi Indokine ne more zahodna diplomacija uvrstiti med «trdna» področja, kajti ne francoska vojska ne ameriški denar in orožje niso mogli zatreti v petih letih, odkar traja «umazana vojna» proti vietnamcem, revolucionarnega narodnoosvobodilnega gibanja v tej deželi.

Opazovalci so dobili vtis, da so uspehi konference manjši, kakor so pričakovali. Načrti o okrepitvi Atlantske skupnosti so se zelo zmanjšali, skupna politika v jugovzhodni Aziji je omejena zgolj na Indokino.

Sestanek ministrov atlantskih držav

LONDON, 17. — Danes se je 12 ministrov atlantskih držav ponovno sestalo. Po konferenci so izdali poročilo, ki pravi, da so nadaljevali in končali preučevanje poročil odbora za obrambo ter gospodarskega in finančnega odbora. Dalje pravi poročilo, da so preučili «sredstva za organizacijo dela sveta, da bo lahko uspešneje deloval». Tozadevne sklepe bodo javili po končanem zasedanju sveta.

Jutri se bodo sestali Acheson, Bevin in Schuman in bodo razpravljali o stališču, ki naj ga zavzamejo glede pogajanj za mirovno pogodbo z Avstrijo.

Prihodnje dni bo prišel v Bonn francoski komisar za načrte Jean Monnet, ki bo nemški zahodni vladi obrazložil načrt za združitev francoske in nemške industrije jekla in premoga.

Centralni komite komunistične partije Zahodne Nemčije je izdal poročilo, v katerem protestira proti sklepu vlade za vstop v Evropski svet in proti Schumanovemu načrtu. Politbiro socialkomunistične stranke v Berlinu pa je objavil izjavo, v kateri pravi, da ima «nova londonska zarota proti Nemčiji namen še poostriti politiko kolonialnega suženjstva, ki so jo Nemčiji vsilile lutke iz Bonna». Odbor Narodne fronte Vzhodne Nemčije pa je sprejel resolucijo, v kateri izjavlja, da ne bo nemško ljudstvo nikoli priznalo ukrepov, s katerimi bi se nemška premogovna in težka industrija izročili francosko-ameriškim trustom za oboroževanje. Resolucija pravi tudi, da pomeni Adenauerjev pristop v Evropski svet dokončno pristopitev Zahodne Nemčije v tabor vojne.

Poslanik Popović prišel v Washington

WASHINGTON, 17. — Danes zjutraj je prispel v Washington novi jugoslovanski poslanik v ZDA Vladimir Popović. Na postaji so poslanika sprejeli šef protokola državnega departmana Stanley Goodward, namestnik šefa protokola Edward Nash in drugi funkcionarji državnega departmana. Popovića so pričakovali tudi člani jugoslovanskega poslaništva, dalje člani trgovske in vojaške misije FLRJ v ZDA.

ZAGREB, 17. — V LR Hrvatski delujejo sedaj tri stalna pionirska gledališča, in sicer v Zagrebu, Karlovcu in na Reki.

Poslanci Bevk, Regent in Baće o Slovencih v Italiji, o tržaškem vprašanju in o odnosih z Italijo

Kardeljeve izjave o pripravah za vzpostavitev prometa z Grčijo in uporabi svobodne cone v Solunu - Poslanec Lazar Mojzov o grško-jugoslovanskih odnosih

(Od našega poročevalca)

BEOGRAD, 17. — Na sinočnjem zasedanju odbora za zunanje zadeve Ljudske skupščine FLRJ je poslanec France Bevk izjavil, da se v Italiji ne spoštujejo narodnostne pravice 80.000 Slovencev, ki so na podlagi mirovne pogodbe ponovno prišli pod Italijo. Izjavil je, da je italijanska država dolžna ščititi narodnostne pravice Slovencev tako na podlagi določb mirovne pogodbe kakor na podlagi same italijanske ustave. Tov. Bevk je poudaril, da v Beneški Sloveniji, ki šteje okoli 60.000 prebivalcev, ni ravno tako kakor v preteklosti tudi danes niti ene slovenske šole. Predstavniki Beneških Slovencev so postavili pokrajinskim oblastem in rimski vladi zahteve, naj se odprejo slovenske šole, toda brez vsakega uspeha. Tudi Slovenci v Kanalski dolini nimajo niti ene šole, dočim dovoljujejo italijanske oblasti šole za nemško manjšino. Kar se tiče dela goriške pokrajine, ki je pod Italijo, je tam določeno število slovenskih šol, toda italijanske oblasti ovirajo njihovo delovanje.

Tov. Bevk je dalje poudaril, da se Slovencem v Italiji ovira kulturno - prosvetno življenje. Slovenske kulturne organizacije so bile vržene iz svojega kulturnega doma v Gorici in Slovenci nimajo niti ene gledališke dvorane. Zapreko za kulturno življenje Slovencev predstavlja tudi odredba, da je treba vsak gledališki komad poslati v cenzuro posebni komisiji pri predsedništvu vlade v Rimu. Tov. Bevk je dodal, da je bila ta odredba uvedena za časa fašistične vladavine.

Italijanske oblasti ne spoštujejo mirovne pogodbe niti glede dvojezičnosti. Čeprav je v mirovni pogodbi in v italijanski ustavi določeno, da se Slovenci v uradnih odnosih lahko poslužujejo svojega jezika, se to ne spoštuje.

Tov. Bevk je navedel vrsto primerov terorja proti Slovencem v Italiji. V Gorici so bile vržene bombe na slovensko planinsko društvo in na trgovino nekega Slovenca. V Beneški Sloveniji napadajo trikoloristi po vzoru prejšnjih fašističnih škvader Slovence in jih pretepajo. Ti teroristi so lansko leto ubili Andreja Jušo, aktivista Demokratične fronte Slovencev v Italiji. Teroristične tolpe so tudi zažgale inventar sedeža Demokratične fronte Slovencev v Svetem Petru Slovenov pri Cedadu.

OB ZAKLJUCKU SVOJEGA GOVORA JE TOV. BEVK IZJAVIL, DA BI MORALO POSTOPANJE ITALIJANSKIH OBLASTI PROTI SLOVENCEM PREPRICATI VES KULTURNI SVET, DA NITI EN SLOVENSKI CLOVEK NI SMEL POVNOVNO PRIPASTI POD ITALIJO

Regent:

Ljudski poslanec Ivan Regent, ki je bil po letu 1923 član centralnega komiteja KP Italije, je označil nedavno sovjetsko noto zahodnim državam glede tržaškega vprašanja kot novo gesto, naperjeno proti Jugoslaviji.

Regent je dodal, da pomeni sovjetska zahteva za združitev vsega področja Tržaškega ozemlja prvi korak za pripojitev vsega ozemlja Italiji. To stališče zastopajo italijanski kominformisti, ki ravno tako kakor italijanski nacionalisti v imenu borbe za Trst hujskajo italijanski narod proti Jugoslaviji. Italijanski imperialisti imajo danes v kominformistih svoje najzvestejše zaveznike, je izjavil Regent. Prvi in drugi gledajo na Jugoslavijo kakor na objekt, proti kateremu je treba naperiti novo vojno. Hujskanje proti Jugoslaviji spada med psihološke priprave vojne.

REGENT JE IZJAVIL, DA SMATRA, DA MORA JUGOSLOVANSKA VLADA OSTATI PRI SVOJI PRVI IZJAVI, DA JUGOSLAVIJA NE BO ODSTOPILA DRUGIM DRŽAVAM NOBENEGA DRUGEGA DELA SVOJEGA OZEMLJA. ZAHTEVA ZA ZDRUZITEV OBEH CON TRZASKEGA OZEMLJA — JE DEJAL REGENT — NASPROTUJE INTERESOM NASEGA LJUDSTVA IN SOCIALIZMA, KER IMA ZA NAMEN, DA SE DELOVNEMU LJUDSTVU JUGOSLOVANSKE CONE TRZASKEGA OZEMLJA ODVZAME POLITICNA OBLAST IN DA SE PREDA NA MILOST IN NEMILOST ITALIJANSKEMU IMPERIALIZMU.

Regent je izrazil svoje prepričanje, da je vprašanje Trsta mogoče rešiti samo na podlagi neposrednega sporazuma med prizadetimi narodi in njihovimi predstavniki.

Baće:

Ljudski poslanec Maks Bače, pomočnik ministra za zunanje zadeve je na isti seji odbora za zunanjo politiko govoril o vprašanju Tržaškega ozemlja ter o odnosih med Jugoslavijo in Italijo. Izjavil je: Val šovinizma in starega imperializma, ki se je ponovno pojavil v Italiji ob priliki tega vprašanja, svobodno vodi vojnohujskaško kampanjo. Bače je obtožil senatorja Orlanda, da hujska duhove v Italiji proti Jugoslaviji, in je pripomnil, da je nedavno ves italijanski parlament reagiral na govor predsednika vlade De Gasperija in zahteval za Italijo ne samo Trst, pač pa tudi Istro. Italijanski šovinisti in imperialisti — je izjavil Bače — ne samo da pozabljajo zgodovinske krivice, storjene našim narodom, nego še dalje hujskajo italijanski narod proti njegovim miroljubnim sosedom. V Italiji se že organizirajo demonstracije proti Jugoslaviji. Provokacije gredo tako daleč, da minister vojske Italije preti celo z vojno. Poudarjajoč, da so v Jugoslaviji zajamčene vse narodnostne pravice italijanski manjšini, je Bače izjavil: «Naša država zastopa politiko enakopravnih odnosov s svojimi sosedi, spoštuje narodnostno enakopravnost vseh narodov, ki živijo v naši državi in naši narodi želijo z narodom Italije dobre sosedske odnose. Bače je dodal, da Jugoslavija s svojo hladnokrvnostjo in preudarnostjo v tem položaju lahko mnogo doprinese k utrditvi mednarodnih odnosov nasprotno s šovinistično kampanjo, ki se vodi v Italiji

Kardelj:

Minister za zunanje zadeve Edvard Kardelj je včeraj izjavil, da so v teku priprave za vzpostavitev železniškega in poštnega prometa z Grčijo, uporaba svobodne solunske cone po Jugoslaviji in izmenjava poslanikov med obema državama. S tem se naravno — je dejal Kardelj — olajšuje rešitev vprašanja povratka grških otrok iz Jugoslavije, katerih starši so v Grčiji in ki zahtevajo, da se jim otroci vrnejo. Jugoslovanska vlada bo s svoje strani delala na tem, da se vprašanje grških otrok čim hitreje reši v duhu resolucije OZN. To ne pomeni — je dodal Kardelj — da so s temi ukrepi izčrpana vsa vprašanja, ki jih bi bilo potrebno rešiti med obema državama. So še vprašanja, ki zelo vznemirjajo jugoslovansko javnost. Tako vprašanje je n. pr. vprašanje o položaju makedonske manjšine v Grčiji. Vendar na je z omenjenimi ukrepi napravljen korak, ki omogočuje redne stike med obema državama in nadaljnjo normalizacijo odnosov.

Kardelj je nato poudaril, da se je jugoslovanska vlada odločila, da podvzame ukrepe za normalizacijo odnosov z Grčijo v želji za mir. Vedno je smatrala, da so korektni odnosi s sosednimi državami eden največjih činiteljev miru in varnosti Jugoslavije. Prepričan sem, da bodo vsi, ki jim je stvarno na tem, da se utrdi mir, je dejal Kardelj, odobrili tako stališče jugoslovanske vlade. To ne bo ugajalo samo tistim, ki jim je do tega, da bi Balkan ponovno postal sod smodnika. Danes obstajajo bolj ko kdaj koli pogoji, da Balkan to ne postane, toda to v primeru, da bodo balkanski narodi zmogli, da ne postanejo orodje nobene tuje politike. V vsakem primeru ni Jugoslavija orodje nikogar, nač pa orodje svojega lastnega ljudstva, zaradi česar je ona danes najvažnejši člen miru v tem delu Evrope. Jugoslavija bo še nadalje vodila politiko utrditve miru na svojih mejah in normalizacije odnosov z Grčijo je eden od členov njene miroljubne politike.

Ko je navedel, da so nekateri činitelji izlivali na spremembo odnosov Jugoslavije do Grčije, je Kardelj poudaril, da je z likvidacijo državljanske vojne šel notranji razvoj v tej državi po svoji poti in da je treba s temi faktorji računati kot dejstvom. Poraz demokratične armade v Grčiji je ravno tako posledica informbirojevske politike kakor tudi mnogi drugi neuspehi naprednih sil v raznih delih sveta.

Toda — je zaključil Kardelj — normalizacija grško jugoslovanskih odnosov je odvisna od značaja politike grške vlade in od tega, kako bo jugoslovanska javnost podprla razvoj grško-jugoslovanskih odnosov.

Mojzov:

Makedonski poslanec Lazar Mojzov je izjavil, da makedonsko ljudstvo pozdravlja normalizacijo grško-jugoslovanskih odnosov, ker je Makedonija na meji med obema državama, toda ne more se pomiriti s politiko raznarodovanja Egejskih Makedoncev v Grčiji. Poslanec je tudi izjavil, da grška raznarodovalna politika ovira polno normalizacijo med Grčijo in Jugoslavijo. Plastirasova vlad — je dejal Mojzov — bo pokazala dobro voljo za normalizacijo odnosov, če bo opustila ono brutalnost in ono barbarsko politiko, ki so jo grški vladni krogi do sedaj vodili proti makedonski manjšini.

Mojzov je nato zahteval naj se brezpogojno izpustijo makedonski jetniki in deportiranci ter naj se priznajo Makedoncem narodnostne pravice, in naj se uvedejo šole ter je izrazil upanje, da bo izpolnitev teh zahtev sestavni del normalizacije grško - jugoslovanskih odnosov.

R. STANISAVLJEVIC

Plastirasove izjave o odnosih s FLRJ

ATENE, 17. — Na predlog vlade je zbornica sklenila odgoditi občinske volitve, ki bi morale biti 2. junija. Sedaj pa bodo 3. septembra t. l.

General Plastiras, predsednik grške vlade je dopisniku italijanskega lista «Il Giornale della Sera» izjavil, da bo normaliziranje odnosov med Grčijo in Jugoslavijo lahko začetek pomirjenja na Balkanu. Sedaj urejujemo te odnose in upamo, da bomo v kratkem vzpostavili diplomatske odnose.

Nova žrtev fašizma v Italiji

V Porto Mantovano so škvadre, ki jih organizirajo zemljiški veleposestniki, streljale na skupino delavcev, enega ubile in več ranile - Demonstracije po vsej pokrajini - Protesti invalidov v Rimu - Še 40.000 prošenj za invalidnino nerešenih pri pristojnem ministrstvu

RIM, 17. — Borba, ki jo italijanski kmetijski delavci in kmetje brez zemlje vodijo proti politiki klerofašistične vlade, ki ščiti veleposestnike in njihove fašistične škvadre, je danes zahtevala novo žrtev. V Porto Mantovano v pokrajini Mantova so stavkajoči kmetijski delavci skušali preprečiti, da bi številni stavkokazi, ki jih veleposestniki najemajo v drugih pokrajinah, šli na delo. Pri tem pa so organizirane fašistične škvadre na delavce začele streljati. Eden od delavcev je obležal mrtev, več pa jih je bilo ranjenih.

V vsej pokrajini je nastalo zaradi tega veliko razburjenje in ogorčenje. Delavska zbornica je razglasila po vsej pokrajini splošno protestno stavko.

Tajništvo Splošne zveze dela se je v Rimu nujno sestalo in javlja, da bodo jutri protestna zborovanja v Cremoni, Rovigu, Ferrari, Pavii, Brescii in v bližnjih pokrajinah zaradi zločinskega umora nekega delavca. Poročilo javlja, da so na delavce streljali iz oborožene skupine in da je bil napad že prej pripravljen ter spada v okvir načrtov reakcionarnih skupin zemljiških veleposestnikov.

Več kot 10.000 invalidov iz poslednjih dveh svetovnih vojn je priredilo v Rimu velike demonstracije v protest proti pristojnim oblastem, ki se ne zavzemajo za zahteve upokojencev in invalidov. Demonstracij so se udeležili delegati invalidov iz vseh krajev Italije. Demonstranti so hodili vse popoldne po mestnih ulicah in preprečili sleherni promet. Nosili so gesla z odločnimi zahtevami za povišanje pokojnin in invalidnin.

Po sporočilu Združenja italijanskih invalidov dobivata le dve petini od vsega števila članov tega združenja državno podporo. Pri pristojnem ministrstvu čaka «na rešitev» še večno okrog 40.000 prošenj za dodelitev invalidnine, od katerih jih je še mnogo izza časa po prvi svetovni vojni. Združenje invalidov zahteva razen splošnega povišanja invalidnin tudi izdajo zakona o obveznem sprejetju invalidov v državno službo.

SZ znižala reparacije Vzhodni Nemčiji

PARIZ, 17.

Iz Moskve javljajo, da je Stalin poslal predsedniku vlade nemške demokratične republike Grotewohlu pismo, v katerem mu sporoča, da je sovjetska vlada sklenila znižati za 50 odst. reparacije, ki jih nemška vlada dolguje Sovjetski zvezi. Nemška vlada je do sedaj plačala 3 milijarde in 658 milijonov dolarjev od 10 milijard, ki so bili določeni. Saldo se znižuje na 3 milijarde in 171 milijonov dolarjev. Ta saldo pa naj bi se izplačal v 15 letih namesto v 20. Predsednik socialdemokratične stranke Zahodne Nemčije Schumacher pa je izjavil, da je sovjetski sklep samo propagandistični manever, ki ima namen prevarati svetovno javnost. Dejal je, da se je vrednost do sedaj plačanih reparacij računala enostransko s strani sovjetskih oblasti, ki niso nikoli sporočile podrobnega računa.

Minister za unifikacijo Nemčije Jakob Kaiser pa je izjavil na tiskovni konferenci, da znižanje reparacij na 3 milijarde in 171 milijonov dolarjev ne pomeni nobene koncesije. Dejal je, da je Sovjetska zveza dvignila iz tekoče proizvodnje 8 milijard in 300 milijonov dolarjev ter da je bilo 30 odst. industrije sovjetske cone spremenjeno v sovjetske delniške družbe in da se letno uporabi 3 milijarde in 500 milijonov zahodnih mark za račun «okupacijskih stroškov in za nakup industrijskih in poljedelskih proizvodov». Če se vse to prišteje uradno priznanim reparacijam, se ob koncu leta dobi skupno preko 10 milijard dolarjev.

«New York Times» piše, da znaša vrednost nemške imovine, ki jo je Sovjetska zveza dvignila v vzhodni coni, 14 milijard dolarjev, vrednost reparacij, ki jo je dvignila iz tekoče proizvodnje, pa da znaša 50 milijonov dolarjev letno.

Tudi poljska vlada je sporočila, da je sporazumno s sovjetsko vlado znižala reparacije Vzhodni Nemčiji.

Čistke v sovjetski Kareliji

STOCKHOLM, 17. — Po poročilih danske tiskovne agencije so v karelijski sovjetski republiki odstavili predsednika vlade, podpredsednika vlade, ministra za gozdove in lesno industrijo ter ministra za ribolov. Odstavili so tudi prvega tajnika CK tamkajšnje KP. Listi sovjetske republike Karelije opravičujejo te moskovske sklepe, češ da se je plan za ribolov in lesno industrijo počasi izvajal. Znano je, da zavzema lesna industrija v sovjetski Kareliji zelo važno mesto v sovjetskem gospodarstvu.

Mac Arthur spušča na svobodo japonske vojne zločince

SANGHAJ, 17. — Tass poroča iz Tokia, da je glavni stan generala Mac Arthurja sklenil spustiti predčasno na svobodo 6 japonskih vojnih zločincev, ki so jih obsodila vojaška sodišča.

To ameriško postopanje je odločno obsodil zunanji minister LR Kitajske Cuenlaj. Govoril je v pekinškem radiu in označil ta Mac Arthurjev korak kot žalitev. Minister je dodal, da se njegova vlada popolnoma strinja s stališčem Sovjetske zveze, ki je prejšnji petek izročila Mac Arthurju uradni protest, ker je spustil na svobodo nekatere japonske vojne zločince.

Trygve Lie o razgovorih v Moskvi, Parizu in New Yorku

V Moskvi se je razgovarjal o nadzorstvu nad atomsko energijo, o periodičnih sestankih Varnostnega sveta, o kitajskem predstavništvu v OZN in o splošnem mednarodnem položaju

LAKE SUCCESS, 17. — AFP poroča, da je glavni tajnik OZN Trygve Lie med tiskovno konferenco, ki jo je imel danes popoldne v Moskvi izjavil: «Ni nobenega vzroka, da ne bi bil zadovoljen z razgovori, ki sem jih imel v Moskvi». Končno sodbo — je dodal — bo mogoče šele dati čez dva ali tri mesece ali morda še celo kasneje. Trygve Lie je dodal še, da se je z najvišjimi sovjetskimi predstavniki razgovarjal o mednarodnem načorstvu nad atomsko energijo in o periodičnih sestankih Varnostnega sveta, katerim bi prisostvovali ministri za zunanje zadeve, člani rednega Varnostnega sveta, Trygve Lie je dodal, da so «te izmenjave misli in pogledov imele pozitiven značaj».

Ko so ga vprašali o izidu njegovih razgovorov, ki jih je imel z voditelji držav, potem ko je zapustil New York, je Trygve Lie odgovoril, da glavni tajnik OZN «ne more biti zadovoljen, dokler ne bo OZN normalno delovala, dokler še traja hladna vojna in dokler ne bodo vzpostavljeni prisrčni odnosi med članicami Združenih narodov». Govoreč o svojih prejšnjih izjavah, ki jih je dal v New Yorku in Parizu, je Trygve Lie svaril pred pretiranim upanjem, ki bi nastalo v zvezi z njegovim potovanjem po Evropi. Zaključil je z besedami: «To kar lahko upam od vseh teh razgovorov, se bo izkazalo v prihodnjih dveh ali treh mesecih».

V brzojavki, ki jo je Trygve Lie poslal v Lake Success iz Moskve, pravi, da so bili razgovori, ki jih je imel s Stalinom in z drugimi sovjetskimi voditelji, konkretnega značaja. Dalje je Lie omenil, da je s sovjetskimi predstavniki razpravljal o splošnem mednarodnem položaju, o vprašanju kitajskega predstavništva pri OZN in o tako imenovani hladni vojni. Glavni tajnik je nato omenil, da je razpravljal z Rusi o možnosti posebnih sestankov Varnost. sveta. Dodal pa je, da zaradi pomena razgovorov morajo podrobnosti o teh razgovorih še ostati tajne.

Na tiskovni konferenci so glavnega tajnika OZN tudi vprašali, ali je sedaj po svojem potovanju v Moskvo bolj pesimistično ali optimistično razpoložen, kakor je bil pred svojim prihodom. Lie je odgovoril, da ponavlja to, kar je že dejal pred prihodom v Moskvo, in sicer, da upa, da bodo težkoče, na katere so sedaj naleteli organi OZN, premagane pred prihodnjim zasedanjem Združenih narodov. Lie je dodal, da bo v petek odpotoval z letalom iz Moskve v Pariz čez Prago. Nato bo pred povratkom v New York obiskal še London. Lie upa, da se bo v Angliji in Franciji sestal z ministrskimi predsedniki in ministri za zunanje zadeve obeh držav. Po svojem povratku v ZDA pa se misli sestati s Trumanom in Achesonom.

Na vprašanje o obisku, ki mu ga je napravil poslanik LR Kitajske, je Trygve Lie pojasnil, da je bil ta razgovor zaupnega značaja in da je prišlo do sestanka na njegovo željo. Liea so vprašali tudi, kaj misli o gibanju pristašev miru. Odgovoril je: Spoštujem vsakogar, ki se bori za mir. To je smoter, ki si ga je zastavila OZN in za katerega bi se bilo treba stalno boriti».

ALŽIR, 16. — Toča, ki je včeraj padala okrog Alžira, je ubila v Mahtrasu 6 oseb. Precejšnjo škodo je toča napravila tudi med živino in na poljih.

Ginljiva rehabilitacija

Skozi sito in rešeto

Italijanski vladni tisk hrupno poroča o povratku treh italijanskih generalov iz ruskega ujetništva v Italijo ter izrablja to priložnost za nesramno poveličevanje razbojniškega napada fašistične Italije na miroljubne narode Sovjetske zveze. Očitno spada tudi to v okvir rehabilitacije italijanske poražene imperialistične vojske z izjavami ministrov Sforze in Pacciardija o «močni vladi» in močnem narodu, o «štiridesetih italijanskih divizijah» itd..

Ti trije generali, ki so se vrnili, so: gen. Riccagno, komandant slavne divizije «Julia», gen. Battisti, divizije «Cuneense», gen. Pascolini divizije Vicenza», poroča «Giornale di Trieste» in jih imenuje «valorosi generali», ki ruskemu narodu seveda niso storili nič slabega, ampak so «in marcia sulla Russia non avevamo compiuto che del bene alla popolazione locale». V poročilu o njihovem povratku ne manjka seveda niti takšnihle ginljivih prizorov, kot je n. pr. sledeči, ki ga dobesedno navajamo iz omenjenega klerofašističnega glasila:

«V nekem trenutku potegne general Ricagno po svoji listnici iz oguljenega jopiča, vzame iz malega predala majhen obledel robec in ga raztegne: «To je majhna zastava, ki so mu jo izročili v Vidmu, ko je divizija «Julia» v davnem letu 1942 odšla v Rusijo. Ohranil ga je vedno na srcu kljub vsemu, kljub vsem, poljubi ga in ga pobožno zopet spravi na svoje mesto».

Podobnih ginljivosti v poročilu kar mrgoli. Zaman iščete v njem le besedice obsodbe tistega režima, ki je «lepo» kot pravi «Giornale di Trieste» — divizijo «Julia» poslal iskat v Rusijo «slavo», ki vemo, kaj je pomenila za napadene narode, katerim so te in takšne divizije «delale samo dobro»....

Camerata Ulisse : s'il vous plait!

Poveličevalec štev. 1 pokojnega razbojnika Mussolinija, Davide Lajolo - Ulisse, glavni urednik glasila Komunistične partije Italije, je doživel predvčerajšnjim novo navdihnjenje za uvodni članek. Temu ubijalcu španskega demokratičnega ljudstva namreč zelo ugajajo naslovi člankov kot, na pr. «Sforza in Pijade», «Pacciardi in Tito« in mu zato svetujemo, da bi prihodnjič napisal uvodnik z naslovom «Lajolo in Ulisse» ter v njem citiral n. pr. odstavke iz svojega članka «Duce - principe della gioviness», ki ga je napisal, ko ni bil otrok, ampak je imel 30 let in je zelo dobro vedel, kaj se pravi ubijati miroljubno ljudstvo s fašističnimi puškami. Tudi danes Ulisse prav dobro vè, da počenja ravno takšen zločin kot ga je počenjal pred osmimi leti, ko je slavil prvega fašističnega razbojnika v Evropi s svojim hujskaškim, klevetniškim in lažnivim pisanjem, ki ga je zabarikadiral pod firmo «Komunistična partija Italije».

Kaj je hotel povedati, Ulisse s svojim člankom «Pacciardi e Tito»? Ulisse je človek akcije, ki svojo obljubo iz leta 1942, da bo prihodnjič napisal uvodnik z naslovom «Lajolo in Ulisse» ter v njem citiral n. pr. odstavke iz svojega članka «Duce - principe della gioviness», ki ga je napisal, ko ni bil otrok, ampak je imel 30 let in je zelo dobro vedel, kaj se pravi ubijati miroljubno ljudstvo s fašističnimi puškami. Tudi danes Ulisse prav dobro vè, da počenja ravno takšen zločin kot ga je počenjal pred osmimi leti, ko je slavil prvega fašističnega razbojnika v Evropi s svojim hujskaškim, klevetniškim in lažnivim pisanjem, ki ga je zabarikadiral pod firmo «Komunistična partija Italije».

Kaj je hotel povedati, Ulisse s svojim člankom «Pacciardi e Tito»? Ulisse je človek akcije, ki svojo obljubo iz leta 1942, da bo prihodnjič napisal uvodnik z naslovom «Lajolo in Ulisse» ter v njem citiral n. pr. odstavke iz svojega članka «Duce - principe della gioviness», ki ga je napisal, ko ni bil otrok, ampak je imel 30 let in je zelo dobro vedel, kaj se pravi ubijati miroljubno ljudstvo s fašističnimi puškami. Tudi danes Ulisse prav dobro vè, da počenja ravno takšen zločin kot ga je počenjal pred osmimi leti, ko je slavil prvega fašističnega razbojnika v Evropi s svojim hujskaškim, klevetniškim in lažnivim pisanjem, ki ga je zabarikadiral pod firmo «Komunistična partija Italije».

Fašist Ulisse, je fašist tudi kot glavni urednik kominformističnega glasila. Zato mu se hoče novega pohoda na Balkan.

Camerata Ulisse — s'il vous plait...

omenjenem članku pravi italijanskemu vojnemu ministru:

«Pacciardi, minister obrambe, je pripravljen pokreniti svoje čete proti Titu. Toda Pacciardi je dober ameriški sluga in je že z onostran besed tudi dober sluga Titov».

To se pravi: ni dovolj govoriti, dragi Pacciardi (ki se je mimogrede povedano v Španiji boril proti Davidu Lajolo), da boš poslal čete proti Titu! Treba je to tudi dejansko storiti! Ti seveda tega ne moreš. Toda to bi storili prav gotovo mi, ko bi imeli oblast v rokah...

Ulisse prav gotovo pozna latinski pregovor: «Tempora mutantur», ki pa zanj ne velja, v kolikor namreč zanj bolj drži pregovor, ki pravi, da volk dlako menja, narave pa nikoli.

Fašist Ulisse, je fašist tudi kot glavni urednik kominformističnega glasila. Zato mu se hoče novega pohoda na Balkan.

Camerata Ulisse — s'il vous plait...

Nadaljnji pozdravi za našo petletnico

ZA SLOVANSKO-ITALIJANSKO BRATSTVO!

Objavljamo nadaljnje pozdrave, ki smo jih prejeli za našo petletnico.

Okrajni odbor OF II. tržaškega mestnega okraja nam je poslal naslednje pismo:

II. okraj OF

Uredn. «Primorskega dnevnika». — Ob jubileju, ki ga slavite ob peti obletnici izhajanja «Primorskega dnevnika», pošilja okrajni odbor Osvobodilne fronte II. okraja v imenu svojega članstva iskrene tovariške pozdrave vsemu novinarskemu kolektivu ter izraža svoje prepričanje, da bo «Primorski dnevnik» še nadalje stal ramo ob rami z našim ljudstvom in izražal njegove težnje v borbi za narodnostne in demokratične pravice. Vaš jubilej je obenem jubilej vsega primorskega ljudstva, ki je z zmago nad fašizmom ponovno prišlo do slovenskega tiska in v borbi za obrambo te pridobitve ne bomo nikoli popustili.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

I. okraj OF

Tudi aktiv I. mestnega okraja OF nam je poslal svoje pozdrave in čestitke.

«Primorski dnevnik» — nam pišejo tovariši s I. okraja — ki pogumno in dosledno nadaljuje tradicijo tržaškega revolucionarnega tiska, nam je bil vso to dobo in bo tudi v bodoče močna in trdna opora v borbi proti reakcionarnemu nasilju, svetovnemu imperializmu in hinavskemu kominformizmu. Ko izražamo svojo solidarnost v skupni borbi za pravico in resnico, vam zagotavljamo, da bomo še nadalje vztrajno in požrtvovalno sodelovali z vami do končne zmage delovnega ljudstva slovenske in italijanske narodnosti nad reakcionarnimi silami in nad zločinskim delovanjem kominformističnih agentov na Tržaškem ozemlju».

«Il Progresso»:

Iz uredništva «IL PROGRESSO», glasila Slovansko-italijanske antifašistične unije v Trstu, smo prejeli naslednje pozdravno pismo:

«Primorskemu dnevniku» — Trst. — Ob peti obletnici obstoja vašega dnevnika vam pošiljajo uredniki tednika «Il Progresso» eno samo željo: dolgo življenje borbenemu listu slovenskega ljudstva, ki je v vseh bitkah, katere je tržaško demokratično gibanje do sedaj vodilo, držal visoko zastavo demokratičnih načel, ki ni nikoli popuščal, kadar je šlo za resnico, za svobodo in za pravice slovenskega ljudstva in za pravice vsega demokratičnega tržaškega prebivalstva. — Smrt fašizmu — svoboda narodu!

«La Voce di Trieste»:

*«Primorskemu dnevniku». — Ob peti obletnici vaš

TRŽAŠKI DNEVNIK

Grda podlost kominformističnih „sindikalistov“

V trenutku, ko je položaj tržaškega delavskega razreda vedno bolj obupen, predlagajo voditelji Enotnih sindikatov sklicanje stavke v protest proti „terorju v coni B“

Popolna zmaga demokratičnega ljudstva Istre ob priliki zadnjih volitev, je bila hud udarec za vse tukajšnje reakcionarne kroge, še prav posebno pa za kominformiste, ki so postali po objavi zloglasne resolucije «prvoboritelji» za «pravice in interese» ubogih «žrtev» «titofašističnega» terorja. Klerofašisti in kominformisti so kar tekmovali, kdo bo bolj blatil ljudsko oblast ter si izmislil gorostasnejše laži o «umorih» «preganjanjih» itd.

Da bi dali duška svoji onemogli jezi, so voditelji Delavske zbornice takoj po zaključenih volitvah v coni B predlagali, da bi tržaško delavstvo stopilo v splošno stavko v znak protesta proti «krivičnim» volitvam v coni B ter proti «terorju», ki tamkaj vlada. Kaže, da ta poziv ni imel nikakega uspeha med tržaškim delavskim razredom, sicer bi govorice o splošni stavki ne izginile tako hitro iz «prometa».

Kot verni hlapci reakcionarnih krogov ter posnemovalci vseh mogočih neumnosti, ki si jih izmisli vodstvo Delavske zbornice, so smatrali kominformistični «sindikalisti» za svojo «dolžnost», da tudi oni pozovejo vse tržaško delavstvo v splošno stavko. Da bi ne delali brez privoljenja Delavske zbornice, so seveda najprej poslali pismo nienemu vodstvu, ki naj bi blagohotno odločilo, ali pristane na predlog o splošni stavki ali ne. S tem so mislili, da so svojo dolžnost kot pravi «internacionalisti» ter «borci za pravice vseh zatiranih» izvršili. Sedaj lahko samo še čakajo na odgovor Delavske zbornice — drugega jim zaenkrat ne preostaja.

Poziv na splošno stavko je bil objavljen v včerajšnji številki «L'Unità» pod velikim naslovom «Proposto dai Sindacati Unici uno sciopero generale unitario». Prvi hip, ko smo prečitali naslov, smo mislili, da so se končno Enotni sindikati vendarle zganili ter zahtevali sklicanje splošne stavke, ki naj bi rešila kup perečih problemov, kot na primer povišanje plač raznim kategorijam delavcev, izboljšanje delovnih pogojev, zaposlitev brezposelnih, povišanje pokojnin tržaškim upokojencem itd. No, kominformisti, ne bi bili to, kar so, če bi se tako daleč «spozabili», da bi v tako «važnem» trenutku pomislili tudi na tako «nebistvene» in prav nič «važne» zadeve, kot so našteta vprašanja tržaškega delavskega razreda. Za reševanje teh «malenkostnih» vprašanj zadostuje vendarle polurna ali največ enourna stavka.

Kaj bi bilo, kar so, če bi se tako daleč «spozabili», da bi v tako «važnem» trenutku pomislili tudi na tako «nebistvene» in prav nič «važne» zadeve, kot so našteta vprašanja tržaškega delavskega razreda. Za reševanje teh «malenkostnih» vprašanj zadostuje vendarle polurna ali največ enourna stavka.

Kot smo že omenili, so kominformisti v svojem predlogu o splošni stavki, ki ni bil nikoli sprejet, zahtevali, da naj bi Delavska zbornica sklicala splošno stavko v znak protesta proti «nevzdržnemu stanju v coni B», potem kominformisti ne smejo za njo zaostajati. Kot resnični in edini «borci» za pravice delavskega razreda predlagajo zato sklicanje splošne stavke.

Naj se ti gospodje, ki si še upajo nazivati se «sindikaliste», spomnijo, kolikokrat bi bilo potrebno sklicanje splošne stavke v obrambo pravic delavskega razreda. Naj se spomnijo vseh neuspelih protestnih stavk tržaških delavcev, ki so propadle samo zaradi tega, ker so delodajalci vedeli, da jih vodijo ljudje, ki so jim interesi delavskega razreda deveta briga. Pa kaj bi brskali tako daleč po spominu; naj jih spomnimo samo na klavrni zaključek protestne stavke industrijskih delavcev, s katero niso dosegli mnogokrat zadošča edinole stavkovno gibanje. Če s takimi borbenimi sredstvi ni mogoče rešiti vseh teh vprašanj, potem to ni krivda kominformistov temveč samo in ponovno «titofašistovi», ki si upajo še sedaj zahtevati nadaljevanje razredne borbe v obrambo pravic in interesov delavskega razreda.

Danes je za kominformiste važna edinole borba proti «titofašistom», borba proti Jugoslaviji, ki navkljub vsem njihovim naporom gradi socializem ter boljšo bodočnost svojim narodom. Kaj za to, če je položaj tržaškega delavstva vedno bolj obupen, kaj za to, če je ofenziva delodajalcev vedno bolj ostra. Če je Delavska zbornica predlagala splošno stavko v protest proti «nevzdržnemu stanju v coni B», potem kominformisti ne smejo za njo zaostajati. Kot resnični in edini «borci» za pravice delavskega razreda predlagajo zato sklicanje splošne stavke.

Naj se ti gospodje, ki si še upajo nazivati se «sindikaliste», spomnijo, kolikokrat bi bilo potrebno sklicanje splošne stavke v obrambo pravic delavskega razreda. Naj se spomnijo vseh neuspelih protestnih stavk tržaških delavcev, ki so propadle samo zaradi tega, ker so delodajalci vedeli, da jih vodijo ljudje, ki so jim interesi delavskega razreda deveta briga. Pa kaj bi brskali tako daleč po spominu; naj jih spomnimo samo na klavrni zaključek protestne stavke industrijskih delavcev, s katero niso dosegli niti ene izmed svojih upravičenih zahtev. Bi bilo potrebno, da jih spomnimo še na druge take in podobne «zmage»? In vendar kominformistični «sindikalisti» tistih porazov niso smatrali za tako težke, da bi bilo potrebno sklicati splošno stavko. Nasprotno — uklonili so se vsem zahtevam delodajalcev ter bili hvaležni, če so za zahvalo prejeli od vodstva Delavske zbornice dovoljenje, da prisostvujejo skupščini ene izmed mnogih kategorij delavcev, katero so seveda vedno vodili le predstavniki DZ.

Ker so se tržaški klerofašisti izkazali v borbi proti ljudski oblasti in proti Jugoslaviji kot zaslužni «borci», bi se kominformističnim «sindikalistom» ne bilo treba tako siliti v ospredje, če bi si hoteli obdržati še tistih nekaj delavcev, ki so jim do danes slepo sledili. Prepričani naj bodo namreč, da nimajo pred seboj ljudi, ki bi resničnega položaja ne poznali, temveč ljudi, ki so spoznali, kam vodi pot, po kateri hoči vodstvo ES, na kateri jim pa nočejo več slediti.

Tržaško delavstvo je pripravljeno stopiti kadar koli v splošno stavko v obrambo svojih pravic in interesov, nikoli pa ne v stavko, za katero se skrivajo podli in hinavski naklepi ljudi, ki prednjačijo danes v borbi proti vsemu, kar je demokratičnega, obenem pa se trkajo na prsi, češ: mi smo pravi komunisti in internacionalisti.

Kaj je klevetanje in kaj je resnica

Skupina ljudi s Kolonkovca, ki je obiskala Slovenijo, nam je poslala spodaj objavljeni odgovor na članek v «Delu», kjer je eden izmed udeležencev natrosil kup laži. Ta odgovor je razen pisca omenjenega ogabnega članka in še dveh drugih udeležencev izleta podpisala vsa skupina.

«Delo», najogabnejši slovenski list, raznaševalec laži in obrekovanj, je 15. IV. in 22. IV. t. l. na podlagi umazanih in lažnivih podatkov nekega kmeta s Kolonkovca napisal članek pod naslovom «Prepričal sem se o jugoslovanski resnici», kjer na dolgo in široko opisuje razmere, v katerih da žive jugoslovanski delavci po tovarnah. Seveda je vse, kar tu piše, v popolnem nasprotju z resnico. To potrjujemo mi, ki smo se istega izleta udeležili in smo povsod, kjer smo bili, videli, da jugoslovansko pošteno delovno ljudstvo z veseljem in vso požrtvovalnostjo dela, da si čimprej zgradi socializem in s tem ustvari vsemu ljudstvu boljšo bodočnost. Toda nihče ni tožil, da premalo zasluži in ima nezadostno hrano, pač pa ravno nasprotno — ti ljudje danes s ponosom govore o vseh žrtvah, ki so jih doprinesli v izgradnji svoje nove socialistične domovine. Pripravljeni so vsak čas prispevati vsakršno žrtev, samo da dokažejo svetu, kako lahko tudi posamezen narod sam z lastnimi močmi izgradi socializem. Tega se ti novi ljudje popolnoma zavedajo in ni godrnjanja med njimi, pač pa samo skrb, ali bodo to, ali ono zgradili pred določenim časom.

Glede hrane so tudi vsi zadovoljni. Povedali so nam, da dobivajo na karte toliko, da jim še ostala, tudi vino ima vsaka tovarna za svoje delavce. Na Jesenicah pa vsi tisti delavci, ki delajo pri peči, dobe mleko — in mislimo, da je to iz zdravstvenih razlogov čisto na mestu. Gospodje uredniki «Dela» se spotikajo nad ceno vina na Bledu — češ da si delavec ne more privoščiti teden dni dopusta na Bledu zaradi previsokih cen. Mi pa vemo, da si jugoslovanski delavec danes lahko privošči ne teden pač pa 15-30 dni dopusta in to ne samo na Bledu, pač pa v vseh bivših letoviščih buržoazije in kapitalistične gospode, in to brezplačno. Kdor pa hodi v Jugoslavijo samo zato, ker bi rad poceni živel na račun ljudstva in ga nato v zahvalo še obrekuje, je bolje, da ostane doma, tako se vsaj ne bo smešil pred poštenimi demokrati.

Glede kaznjencev je tudi nekaj govoril; tudi mi smo jih videli, in opazili smo, da so lepo rejeni, nihče jih pri delu ne priganja, to so ljudje, ki so prišli v navskrižje z ljudsko oblastjo, delomrzneži, špekulanti itd., iz katerih hoče nova Jugoslavija napraviti ljudi vredne socialistične družbe, namesto da jih drži po ječah in na ta način vzgaja zločince, kot se je to godilo prej. Danes se jim daje možnost, da se priučе dela in tako postanejo enakovredni drugim, kajti tudi tu velja rek: kdor ne dela, naj ne je.

Obiskali smo tudi ekonomat tovarne «Iskra» v Šentjurju. Tu smo videli, kako vzorno je urejen ta kmetijski kolektiv, četudi je šele v razvoju. Ima lepo število glav živine, prašičev, kokoši, ovac itd. Delavci, ki so tu zaposleni, delajo od 8-12 ur, imajo obilno hrano, stanovanje, obleko in še od 3 do 4000 din plače mesečno. Videli smo več stanovanj in ne samo eno kot pravi vsevedni lažnivec s Kolonkovca. Stanovanja so res v vseh pogledih odgovarjajoča. Delavci sami so se izrazili, da nikdar prej niso imeli takih stanovanj.

Kar pa se tiče blodenj urednikov «Dela» o malih, srednjih in velikih kmetih ter zadrugah in kolektivih, je tako zmešano vse skupaj, da lahko vsak bedak razume, da ti ljudje nimajo niti pojma, kako socializem ustvarjajo zadruge. Zato ni vredno niti odgovarjati na te blodnje. Povsod, kjer smo bili, so nas prav po tovariško postregli, nikjer nismo opazili, da bi se kak delavec nad tem spotikal, pač pa so nas še sami vabili, da še pridemo.

Taka je resnica. Kdor govori drugače, je podlež, je izvržek slovenskega ljudstva. List «Delo» pa je danes v sramoto slovenskega imena.

(Sledi 21 podpisov)

Jubilej dela v Delavskih zadrugah

Naprošeni objavljamo:

Vodstvo in uslužbenci Delavskih zadrug so priredili g. Umbertu Gambaru, tehničnemu vodji tamkajšnje mehanične pekarne, ob njegovi štirideset-letnici službovanja majhno svečanost, s katero so hoteli dokazati, da cenijo zasluge njegovega truda in dela v tako dolgoletnem službovanju. G. Gambaro je namreč nastopil službo leta 1910 pri takrat še zelo neznatni pekarni Delavskih zadrug. S svojim požrtvovalnim delom je obenem z drugimi pripomogel, da se je prav ta pekarna v kasnejših letih razvila v eno najmoderneje opremljenih pekarn našega ozemlja.

Ob priliki jubilejne svečanosti je prejel zaslužni delavec čestitke predsednika ter članov odbora za nadzorstvo Delavskih zadrug, čestitke vodstva, tovarniškega odbora ter vseh navzočih uslužbencev.

Zločinski napad dolinskih kominformistov na tov. Sturmana Slavka

Včeraj zvečer je bil v Dolini lepo uspel sestanek tamkajšnje sekcije ASIZZ. Zbranim ženam je govorila tov. Grozdana, ki jim je pokazala na vse pereče probleme zlasti pa tiste, ki čakajo rešitve v glavnem prav od žena. Posebno se je govorilo o počitniških kolonijah; to je namreč področje, na katerem misli italijanska reakcija s pomočjo kominformistov in belogardističnih učiteljev loviti naše otroke na svoje limanice. Pošiljanje otrok v počitniške kolonije v Italijo pomeni v vsakem primeru sodelovati pri načrtu raznarodovanja naših otrok. Na sestanku se je nadalje govorilo o pripravah za kulturni festival zamejskih Slovencev itd.

Dolinskim kominformistom je bil ta sestanek kaj malo po volji, zlasti še zato, ker so videli, da se ga je udeležilo lepo število naših žena. Nič čudnega torej za tistega, ki jih pozna, če so začeli z razgrajanjem motiti že sam sestanek. Njihov sedež je namreč prav nad dvorano, kjer je bil sestanek. Vendar se sicer niso pokazali. Toda po sestanku so pa «junaško» napadli tov. Sturmana Slavka. Na zgornjo cesto v Dolini — iz Prebenega v Boljunec, — kjer ni razsvetljeno, so metali izza grmovja kamenje. K sreči se je tov. Slavku prav v tistem hipu ugasnila luč na kolesu in ga zato niso mogli tako točno videti; uspelo mu je na ta način uteči izpod toče kamenja.

Pozivi k fašističnim zločinom, ki jih objavlja «Unità», najdejo pri nekaterih izgubljencih še vedno nekaj odziva. Se se najdejo ljudje, ki jim je fašistovski škvadrizem višek političnega «prepričevanja». Deloma je to razumljivo: ljudem, ki so jim pošli že vsi «argumenti», ne ostane drugega kot nasilje. Kaj pa se z nasiljem doseže, je pa drugo vprašanje.

Tudi dolinski kominformisti hočejo biti deležni slave kakega Pinguina in podobnih. Tako čast in priznanje jim lahko damo vsak trenutek. Fašisti kot Lajolo in drugi pa bodo nanje ponosni . . .

Družbo «Astra» so okradli

Družbo «Astra», ki ima svoje prostore v Ul. Cellini 2, so včeraj obiskali vlomilci, ki so prišli v njene prostore s pomočjo ponarejenih ključev. S svojega nepovabljenega obiska so odnesli za 336.000 razne obleke in čevljev. Tatvino je prva ugotovila tajnica odvetniške pisarne Evgenija Veneziana, ki ima svoj urad v Ul. Dante 7 in ki zastopa pravne interese zgoraj omenjene družbe.

S sestanka aktiva OF za I. okraj

Za utrditev Osvobodilne fronte

Aktivisti so razpravljali o vseh važnih vprašanjih ter sprejeli resolucijo, ki obsoja protiljudsko politiko kominformistov

Včeraj je bil na sedežu prvega okraja Osvobodilne fronte prvi aktiv terenskih aktivistov OF za prvi okraj. Političnoporočilo je podal organizacijski tajnik OF za Tržaško ozemlje tov. Bole Stanko, ki je jasno prikazal sedanjo kominformistično šovinistično politiko, ki jo vodijo tržaški in italijanski kominformisti glede vprašanja Tržaškega ozemlja. Poudaril je, kako so se kominformisti postavili na linijo italijanske imperialistične buržoazije, ki zahteva danes priključitev celotnega Tržaškega ozemlja k Italiji, a jutri bodo zahtevali še ostalo jugoslovansko ozemlje.

V diskusiji so tovariši iz terenskih odborov sprožili številna vprašanja, ki zadevajo aktivnost OF, vprašanja šolstva in delovanje roditeljskih svetov, vprašanje počitniških kolonij, kjer so poudarjali, kako skušajo belogardistični učitelji na slovenskih šolah spraviti slovenske otroke v počitniške kolonije v Italijo, kjer naj bi jih italijanski šovinisti raznarodovali in vzgajali v protinarodnem duhu. Tovariši so pozvali tudi vse člane OF, naj sodelujejo pri pripravah in izvedbi praznika slovenske kulture vseh zamejskih Slovencev, ki bo dne 11. junija na stadionu «1. maj». Po razpravljanju o raznih organizacijskih vprašanjih je aktiv poslal kolektivu uredništva Primorskega dnevnika čestitke ob 5. obletnici izhajanja glasila OF, ki jih objavljamo na drugem mestu.

Aktiv je v zvezi s kominformističnim delovanjem sprejel naslednjo resolucijo:

Aktiv terenskih aktivistov OF I. okraja obsoja protiljudsko politiko tržaških kominformistov, ki se skušajo postaviti na čelo italijanskih imperialistov in šovinistov v gonji proti socialistični Jugoslaviji in ljudski oblasti v jugoslovanski coni Tržaškega ozemlja.

Tako tržaški kakor italijanski kominformisti odkrito zahtevajo priključitev celotnega Tržaškega ozemlja k Italiji. To je jasno povedal kominformistični poslanec Pajetta v italijanskem parlamentu, ko je dejal, da se samo z imenovanjem guvernerja lahko doseže priključitev Tržaškega ozemlja k De Gasperijevi Italiji.

S takim stališčem kominformisti podpirajo zahteve italijanskega vojnohujskaškega imperializma. Zato aktiv aktivistov OF I. okraja poziva vse člane OF, naj z aktivnim političnim delom razkrinkujejo skupino kominformističnih vojnih hujskačev in naj delajo za utrditev Osvobodilne fronte in vsega tržaškega demokratičnega gibanja. Obenem pa poziva vse poštene demokrate, ki so bili doslej zavedeni od kominformistične izdajalske politike, naj se pridružijo OF in vsemu naprednemu demokratičnemu gibanju.

TUDI TOKRAT NE V CENTRU MESTA, TEMVEČ V ŠKEDNJU

Slovensko narodno gledališče nam je pripravilo za današnjo premiero Molièrovega „Tartuffa“

PRIZOR IZ MOLIEROVEGA «TARTUFFA».

V 17. stoletju, ko je v Franciji vladal Ludvik XIV., se je okoli katoliške cerkve zbrala tajna organizacija in si nadela nedolžno ime «Družba sv. zakramenta». Glavni namen te tajne organizacije je bil boj proti sovražnikom katoliciizma in borba proti vsem pojavom svobodomiselstva v javnem življenju. Poleg visoke duhovščine, ki je imela v tej družbi odločilen vpliv, so bili zbrani tudi predstavniki višjih krogov, plemstvo in bogato meščanstvo. V osebi kraljice — matere Ane Avstrijske pa so imeli mogočno zaščitnico na samem dvoru. V Parizu je tedaj mrgolelo tajnih agentov te družbe, ki so pod krinko pobožnosti in čuvarjev javne morale prodirali celo v privatna stanovanja in nadzirali vsakega količkaj sumljivega prebivalca.

Molière, ki je v svojih komedijah kritično izpostavljal posmehu vse napake tedanje družbe, je v «Tartuffu» upodobil enega izmed članov in agentov te tajne družbe. Z žarko satiro je predstavil podobo svetohlinca in goljufa, katerem se je posrečilo podreti v hišo bogatega in pobožnega meščana Orgona. Na videz pobožen in ves vnet za koristi svojega dobrotnika, prične kaj kmalu s teroriziranjem Orgonove družine. Vmešava se v vsako malenkost in izkorišča Orgonovo lahkovernost ki je slep in gluh za vse pripombe svoje žene Elmire, sina Damisa, hčere Marijane, strežnice Dorine. Vsi ga prepričujejo, da je Tartuffe samo nesramen slepar in spreten svetohlinec, toda Orgon posluša samo svojo mater, gospo Pernelovo, ki je prav tako pod vplivom lažne tajne družbe. Celo Cleant, ženin brat ki ga vse ceni in spoštuje, ne more prepričati puhloglavega in v Tartuffa zamaknjenega Orgona. Toda Tartuffe se razkrinka sam. Preveč je zaupal svojim licemerskim sposobnostim. Ko je pridigal pobožnost se je vnel za čare mlade žene Elmire in jo pričel zalezovati. Orgon mu je sicer ponudil roko svoje hčere, toda svetohlinec hoče več. Pri tem mu izpodleti. Elmira mu nastavi past. Svojega moža Orgona skrije pod mizo in povabi Tartuffa v svojo sobo. Ko Tartuffe ves razvnet odkriva svoja resnična čustva in svoj pravi obraz, se dokončno razkrije pred Orgonom. Ko ga izženejo iz hiše, poizkuša še z zadnjim sredstvom izsiljevanja, ki pa se mu ponesreči. Preiskava ugotovi, da se je pod imenom Tartuffe skrival nevaren slepar.

Vladajoči krogi so z vso silo udarili po tej komediji in dosegli da je bila 5 let prepovedana. Med tem časom jo je Molière dvakrat predelal. Ko je vendar dosegel uprizoritev tega dela je bil uspeh izredno velik. Komedija «Tartuffe» je dosegla do sedaj največ uprizoritev v zgodovini francoske klasične komedije. Ime «Tartuffe» se je kmalu razširilo po Franciji in vsem svetu, ter nam pomeni danes isto, kot «hinavec ali svetohlinec». Cerkev je zaman napenjala vse sile, da bi dosegla prepoved te komedije. Celo pariški nadškof je napadel komedijo v pastirskem listu, kjer jo je orisal kot: «...izredno škodljivo komedijo in še toliko bolj nevarno spričo dejstva, da obsoja hinavščino in zlagano pobožnost, ter dajé na ta način orožje v roke vsem tistim, ki brez pomisleka tolčejo po nas, ki vršimo posle vodnikov in duhovnih pastirjev...».

Slovensko narodno gledališče v Trstu je pripravilo komedijo «Tartuffe» z vso skrbnostjo, ki jo veliki francoski komediograf zasluži. V nekaterih vidnejših vlogah so dvojne zasedbe, s čimer je dana tudi mlajšim članom umetniškega ansambla možnost, da se ob študiju te klasične komedije izpopolnujejo.

Avtomobilski nesreči brez hudih posledic

Včeraj zjutraj sta se v Trstu dogodili dve avtomobilski nesreči, ki na srečo nista zahtevali človeških žrtev. Prva se je pripetila ob 5 zjutraj na Ul. Pindemonte, po kateri je vozil neki ameriški jeep. Ko je privozil do stopnic pod Sv. Alojzijem se je zaletel v avtotaksi TS H 040, katerega je šofiral 21-letni Renato Pestel. Pri trčenju sta bila oba vozača nepoškodovana, avtomobila pa sta utrpela le neznatno škodo.

Druga nesreča se je pripetila ob 7 zjutraj v Ul. Foscolo, po kateri je vozil kamionček TS 6892, katerega je šofiral 31-letni Luciano Paiero iz Ul. della Guardia 9. Ko je privozil do križišča z Ul. Gatteri, je zavil na levo. V istem trenutku pa je iz Ul. Gatteri privozil neki občinski kamion, katerega je šofiral 30-letni Aldo Moretti iz Ul. Gelsomini 3. Oba šoferja sta takoj pritisnila na zavore, da bi preprečila nesrečo. Bilo pa je že prepozno ter sta se tako oba avtomobila trčila. Tudi pri tej nesreči sta ostala vozača nepoškodovana. Precej škode pa sta utrpeli obe vozili.

Na prostoru velesejma se bodo pričele dvigati nove stavbe

Medtem ko je naš list v nedeljo objavil članek s slikami o nastajajočem tržaškem velesejmu, pa je bila naslednji dan na bodočem velesejmu tiskovna konferenca, ki jo je priredila uprava velesejma v zvezi s tiskovnim uradom predsedstva cone.

Na podlagi načrtov, ki so bili v svojih podrobnostih novinarjem na vpogled, in ob razlagi ing. Sospisia, predsednika velesejma, ter drugih inženirjev-projektantov, so navzoči mogli dobiti sliko bodočega velesejma. Letos bodo seveda dograditi le del tega, kar je v načrtu. Ni rečeno, da ne bi moglo biti dograjeno tudi vse, samo nekoliko prej bi bilo treba začeti in pa denar bi seveda bilo treba imeti. Mislimo, da vprašanje pravočasne dobave finančnih sredstev ne bi bilo nerešljivo, če bi ZVU pokazala že svoj čas več razumevanja, ki naj bi se realiziralo v kreditu za celotno dograditev velesejmskih stavb in ne le v delnih kreditih; letos nekaj, pa drugo leto mogoče spet nekaj.

Letos bo pač prispevala ECA za dograditev poslopja za kino in restavracijo. Restavracija bo v prvem nadstropju, in sicer tako, da bo odprta in zaprta. V pritličju pa bo večji prostor za razstavo ECA in pa manjša kinodvorana. Po velesejmu pa bodo odstranili pregradne stene in nastal bo prostor za kino s 500 sedeži. Poleg tega pa bo še prostor za razne razstave in podobne prireditve. Velesejmska uprava se je z ECA dogovorila, naj pač raje prispeva za dograditev te stavbe kot pa da bi gradili poseben paviljon. Inženirja Scarpa in Zacconi, ki sta za to stavbo našla posebno konstrukcijo, zagotavljata, da bo paviljon v 75 dneh dograjen. Palače narodov, ki bo stala vzdolž Ulice Rossetti, letos ne bodo pričeli še graditi, pač pa oba paviljona (A in B). Ker je na prostoru, ki je sicer že last velesejma, še nekaj hiš, ki jih bo treba čele podreti (in stanovalcem še prej pripraviti druga stanovanja), letos ne bo mogoče dograditi obeh paviljonov; tako bo paviljon B dograjen le do polovice in bo dolg 40 metrov, medtem ko bo paviljon A dolg 72 metrov; širina obeh bo 13 metrov. Prvi bo imel tudi klet in se bo tudi ta prostor uporabil za razstavo. Zanimiva bo konstrukcija obeh paviljonov; oba bosta namreč zgrajena iz cevastega ogrodja, prvi po sistemu Dalmine, drugi po Covre.

Ko bo ves prostor, ki je velesejmu namenjen, res tudi velesejmu na razpolago, tedaj bo površina zadostovala za tržaške potrebe. Toda prej je treba odkupiti in nato podreti postilno ob Ul. Rossetti, potem hišo začaj, kjer stanuje nekaj družin, in končno še manjše hiše na nižjem delu sejmišča, kjer tudi stanuje več družin.

Priznati je treba, da si uprava na vse načine prizadeva, da bi zadevo velesejma čim ugodneje izpeljala.

Pritožuje pa se lahko upravičeno, da ni dovolj odziva prav v tistih krogih, ki so pri taki manifestaciji pač najbolj zainteresirani, namreč trgovci, ki se doslej še niso nič kaj izkazali pri vpisu posojila. Tudi zavarovalne družbe bi se lahko bolj izkazale.

Lojzek se ni učil v šoli

Marsikatera neprijetnost doleti lenuhe, ki se v šoli nočejo učiti ter nosijo domov slabe rede. Tudi 13-letni Lojzek C. iz Ul. Boccaccio je med takimi učenci, ki jim učenje prav nič ne diši ter svoj prosti čas raje prelenuharijo, namesto da bi se učili. Ker je Lojzek v torek prinesel domov spričevalo, ki je bilo polno slabih redov, sta ga njegov oče in mati dobro okregala. Mamina jeza pa je bila tolikšna, da je sinku izročila ključ vežnih vrat, rekoč mu, naj se doma nič več ne prikaže. Seveda so bile te mamine besede izrečene v hudi jezi, vendar pa si jih je mali Lojzek predobro zapomnil, da bi jih pozabil. Tako se je dogodilo, da sta oče in mati zvečer zastonj pričakovala povratek svojega sinka. Obupana sta obvestila člane civilne policije, ki so res malo po polnoči našli izgubljenega sina, ko je ves premražen skušal zaspati na nekem travniku v bližini Ul. Cordaroli. Policisti so ga odpeljali s seboj na policijsko postajo ter obvestili njegovega očeta Ovidija. Ko sta se na policiji oče in sin zagledala, sta si padla v objem. Lojzek pa mu je obljubil, da se bo popravil ter pridno učil.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

CETRTEK 18. maja
Vnebohod, Mladica
Sonce vzide ob 4.32, zatone ob 19.31. Dolžina dneva 14.59. Luna vzide ob 4.49, zatone ob 21.33.
Jutri petek 19. maja
Celestin, Vitoslava

SPOMINSKI DNEVI

1861 se je rodil Ferdo Vesel, slovenski slikar. Umrl je 28. julija 1946.

PRESKRBA

Vpis (prenotacija) za mleko v juniju. Do 25. t. m. se morajo vsi prizadeti, ki imajo dodatne nakaznice za mleko (bolniki, noseče žene, dojilje in umetno hranjeni otroci), vpisati (prenotirati) v mlekarnah za prejemanje mleka v mesecu juniju.

OF

III. okraj OF - V. teren (Sv. Jakob). Sestanek aktivistov bo jutri 19. t. m. ob 20.30 v navadnih prostorih.

PROSVETNA DRUŠTVA

Prosvetno društvo «Ivan Cankar» sklicuje moško pevsko vajo, ki bo jutri 19. t. m. ob 20.30 v običajnih prostorih.

***

Prosvetno društvo «S. Kosovel» priredi skupno z OF v soboto 20. t. m. kratko kulturno prireditev. Sporedu sledi zabavni večer. Vabljeni vsi!

DRUŠTVENI SESTANEK PDT

V petek, 19. t. m. ob 20. uri bo na stadionu «Prvi maj» važen društveni sestanek vseh članov Planinskega društva v Trstu. Obravnavala se bo bodoča delavnost društva v letošnji pomladno-letni seziji in kasneje. Dobrodošli tudi drugi prijatelji planinstva.

Odbor.

KINO

Rossetti. 15.30: «Major Barbara», Rex Harrison.
Excelsior. 15.00: «Umrl astrolog!», William Powel, H. Lamarr.
Fenice. 16.30: «Ljubljenka maršala», Larry Parhs, Margueritte Chapman.
Filodrammatico. 14.30: «Cynthia», E. Taylor.

◆

Alabarda. 15.00: «Pas nedolžnosti», Nino Taranto.
Garibaldi. 15.00: «Gozdni potepuh», Robert Mithum, Lorett Young.
Ideale. 15.00: «Gospa z Juga», R. Taylor, H. Lamarr.
Impero. 14.00: «Ponižana boginja», Maria Felix, A. de Cordoba.
Italia. 15.00: «Spominjaj se teh noči», Barbara Stanwyck, Mc Murray.
Viale. 15.00: «Poslednja dolžnost», Luisa Vebil.
Vittorio Veneto. 14.00: «tretji mož», Alida Valli, J. Cotten.

◆

Adua. 14.00: «Gospodovalec morja», Douglas Fairbanks.
Armonia. 14.30: «Adam in Eva», Macario.
Azzurro. 15.30: «Velika osvojitev», Y. Wayone.
Belvedere. 15.00: «Pokolj v Fort Apache», J. Mayne, S. Temple.
Sv. Vid. 16.30: «Legija obsojenih», D. Powell.
Lumiere. 14.30: «Družina Sullivan», T. Mitchee, A. Baxter.
«Ob morju». 14.30: «Izdajalec», John Ford, Mc Langlen.
Marconi. 15.00: «Prikazen ob polnoči», Bob Hope.
Massimo. 15.00: «Vedeževanje amazonk», Vera Rabston, George Breit.
Novo Cine. 15.00: «Leteči oddelek», Larence Tierney.
Odeon. 14.30: «Vragovi s krili».
Radio. 15.30: «Srečonosec modrih vragov».
Savona. 14.00: «Fra Diavolo», Stanlio in Oliver.
Venezia. «Mister Winkle gre na vojno» in «Zadnja ježa».
Vittoria. 14.30: «Strela z jasnega», Virginija Mayo.
Ljudski vrt na prostem. 20.45: «Kri na Luni», Barbara Bel Gedds, R. Mitchun.

Za starše otrok, ki so določeni za okrevališče v Gozdu-Martuljku

Starši otrok, ki so določeni za odhod v mladinsko okrevališče v Gozdu-Martuljku v Sloveniji, naj pridejo jutri, 19. t. m. od 9. do 12. ure na sedež ASIZZ v Ul. R. Manna 29, kjer bodo prejeli točna navodila zaradi odhoda otrok, ki bo v soboto 20. t. m.

PODPORNO DRUSTVO ZA STO

IZLET NA NANOS

Planinsko društvo v Trstu priredi 4. junija izlet na Nanos. Vpisovanje pri Pircu, Ul Settefontane 3, in pri Gecu v Rojanu, Trg Tra i Rivi 3 do vključno 23. maja.

RADIO JUGOSL. CONE TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 212.4 m ali 1412 kc)

CETRTEK 18. 5. 1950

6.30: Jutranja glasba; 6.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 7.00: Napoved časa - poročila v slov.; 7.15: Jutranja glasba.

12.00: Iz opernega sveta; 12.30: Dvorak: Slovenski plesi; 12.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 13.00: Napoved časa - poročila v slov.; 13.15: Glasbene slike; 13.45: Našim ženam (ital.); 14.00: Orkester Stojana Stenoviča izvaja lahko glasbo; 14.30: Pregled tiska v ital.; 14.45: Pregled tiska v slov.

17.30: Politične aktualnosti (ital.); 17.45 Igra orkester Marek Weber; 18.00: Samospevi Mirka Polica; 18.20: Operne uverture; 18.45: Poročila v hrvaščini; 19.00: Glasbena medigra; 19.15: Poročila v ital.; 19.30: Poročila v slov.; 19.45: Lahka glasba; 20.00: Emil Adamič: Otroška suita - izvaja orkester Radia Ljubljana; 20.30: Poje komorni zbor iz Trsta; 21.00: Obzornik (slov.): Borba kolonialnih narodov; 21.15: Iz operet in filmov; 22.00: Potovanje po socialistični Jugoslaviji (ital.); 22.20: Pester večerni koncert; 23.00: Zadnja poročila v ital.; 23.05: Zadnja poročila v slov.; 23.10: Objava dnevnega sporeda za naslednji dan; 23.15: Plesna glasba.

LJUBLJANA, MARIBOR in rel. postaja NOVA GORICA

(Oddaja na valih 327,1; 188.9; 212,4; 202,1 m.)

CETRTEK 18. 5. 1950

6.15: Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda; 6.30: Slovenske narodne pesmi; 7.00: Napoved časa, poročila in radijski koledar.

12.00: Iz opernega sveta; 12.30: Napoved časa in poročila; 12.40: Zabavna glasba raznih narodov; 13.20: Oddaja za pionirje; 13.40: Drobne skladbe velikih mojstrov; 14.00: Lahka orkestralna glasba; 18.00: Od Novih akordov do danes. Samospevi Mirka Polica; 18.20: Pogovor s pionirji; 18.40: Nastop gojencev glasbene šole; 19.00: Napoved časa in poročila; 19.15: Ciklus Beethovnovih sonat: sonata št. 10. - Izvajata violinistka Jelka Stanič-Krekova in pianist Anton Trošt; 19.45: Drobne orkestralne skladbe; 20.00: Politični komentar Radia Beograd; 20.15: Igrajo mali orkestri; 20.30: Poje tržaški komorni zbor; 21.00: Gospodarska reportaža; 21.15: Simfonični koncert; 22.00: Prenos poročila Zvezne postaje Beograd; 22.15: Zabavna nočna glasba; 23.30: Najnovejša poročila.

TRŽAŠKA BORZA

Zlati šterling 7000 - 7100, papirnati šterling 1580 - 1600, dolar 632 - 635, dolar (telegrafski) 637 - 639, 100 francoskih frankov 180 - 182, švicarski frank 148,5 - 149, avstrijski šiling 22 - 23.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

Danes 18. t. m. ob 20. uri v dvorani kina

v SKEDNJU

PREMIERA Molièrove komedije:

„TARTUFFE“

Osebe: Gospa Pernellova - Angela Rakarjeva; Orgon - Jožko Lukeš; Elmira - Nada Gabrijelčičeva; Damis - Silvij Kobal; Marijana - Elza Barbičeva; Valer - Stanko Košir; Cleant - Stane Raztresen; Tartuffe - Radko Nakrst; Dorina - Ema Starčeva; Loyal - Modest Sancin; Policijski uradnik - Julij Guštin; Flipota - Tea Starčeva; Biriča - Alojz Starc in Enij Reinhardt.

Režiser: Jože Babič.
Inscenator: arh. Dušan Vasič.

Jutri 19. t. m. ob 20. uri v dvorani kina

v SKEDNJU

PRVA PONOVITEV Molièrove komedije:

„TARTUFFE“

Prodaja vstopnic za obe predstavi danes in jutri od 8 do 12 ter od 16 do 18 pri «Adria-Express» Ul. F. Severo 5 b, pri blagajni kina v Skednju pa danes in jutri od 9 do 12 ter eno uro pred predstavo.

Prošnja občinstvu. U

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1/II. nadst. - Telefon 11-32

Pričeli bodo z izsuševanjem močvirja pri Krminu in Gradiški

Vlada bo denarno podprla zgraditev električne centrale pri Fortinu

Te dni se je iz Rima vrnila posebna delegacija, katero so sestavljali predsednik pokrajinskega odposlanstva odv. Culot in predsednik začasnega odposlanstva konzorcija za melioracijo močvirja med Krminom in Gradiško inž. Candussi, ki se je pri ministrstvu pobrigala za rešitev vprašanja melioracije zgoraj omenjenega močvirja, ki je velike važnosti za razvoj gospodarstva v naši pokrajini.

V zvezi s temi razgovori je inž. Candussi izjavil, da bo izsušitev predstavljala veliko delo, saj bo stalo 3.600.000.000 lir, in sicer 1 milijardo 800 milijonov za zgraditev odvodnih kanalov, ostalo pa bodo uporabili za zgraditev hidroelektrične centrale na Fortinu. Država bo za ta dela prispevala 87 odstotkov potrebnega denarja.

Glede hidroelektrične napeljave je ustanova ECA iz Rima zagotovila pomoč v znesku 1 milijarde lir pod pogojem, da italijanska vlada prispeva najprej 200 milijonov lir za izsušitev močvirja.

Za zgraditev električne hidrocentrale pa je ustanova ECA iz Trsta pripravljena prispevati 1 milijardo lir kot posojilo, za katero se mora hidroelektrična družba (SADE) obvezati, da bo Tržaškemu ozemlju nudila vso potrebno električno energijo pod normalnimi pogoji, in to tudi v primeru, če bi na ozemlju republike stopile v veljavo posebne odredbe Visokega komisarjata o omejitvi uporabe električnega toka.

Preostali del potrebne vsote za izvedbo tega načrta gre v breme hidroelektrične družbe.

Ministrstvo za poljedelstvo je dalo vojaški upravi v Trstu zagotovilo glede zgoraj omenjenega sporazuma.

Glede državnega prispevka v znesku 250 milijonov za začetna dela, ki jih ima konzorcij v načrtu ter za hidroelektrično napeljavo je podtajnik ministrstva za poljedelstvo Colombo dal te dni zagotovilo, da se bo pozanimal, da se zadevni stroški vključijo v državno finančno upravo, čim bo konzorcij tudi juridično priznan.

V zvezi s prispevkom ECA bo proti koncu meseca maja prispel v naše mesto izvedenec te organizacije inž. Korfitsen, ki bo pregledal načrte in način dela, ki ga bo konzorcij vpeljal.

Med podjetjem SADE in konzorcijem so v teku razgovori, ki bodo dovedli do pravilnih odnosov med obema tvrdkama. Med drugim je bilo sklenjeno, da bodo od 50 kubičnih metrov vode na sekundo, ki bo na razpolago, kar 40 kubičnih metrov uporabili za pogon hidroelektrične centrale.

Vse kaže, da bodo z delom sedaj, ko so premostili začetne težave, čimprej začeli.

Upamo, da bo z graditvijo nove hidroelektrične centrale, če ne popolnoma pa vsaj delno rešeno važno vprašanje gleda preskrbe naše pokrajine in Tržaškega ozemlja z električnim tokom. Poleg tega pa bi bili z izsušitvijo močvirja pri Krminu in Gradiški ustvarjeni novi pogoji za pospešitev in razširitev gospodarstva naše pokrajine, ki je spričo nenaravne meje utrpelo precejšnji udarec.

Vesti za trgovce

Zveza trgovcev za goriško pokrajino sporoča vsem včlanjenim trgovcem, da si na njenem sedežu v Ul. IX. avgusta 11, I. lahko ogledajo sledeče okrožnice: Plačilna navodila z Nizozemsko; povečanje uporabe konoplje in njenih proizvodov; navodila za izvedbo italijansko-belgijskega protokola z dne 20. februarja 1950; stroški za bombaževe vzorce; Holandska - osvoboditev uvozov; razne vesti o zunanji trgovini; trgovinski pogoji z Romunijo; navodila za plačila z Avstrijo.

IZGUBLJENE LISTNICE

Listnico z osebno in šofersko izkaznico je včeraj izgubila 30-letna Gualtieri Zofka iz Ul. Brigata Casale 11. Izgubo je prijavila policiji.

Osebno izkaznico in listnico, v kateri je imel 30 lir, je včeraj izgubil tudi 16-letni Tegan Bruno iz Ul. Codelli 18. Tudi on je izgubo prijavil policiji.

Danes polovični praznik za brivce

Zveza rokodelcev goriške pokrajine sporoča, da bodo imeli danes brivci odprto samo od 7.30 do 12.30.

Nocoj vsi na ples v Štandrež

Goriški Slovenci, stari in mladi, štandreška mladina vas vabi nocoj na ples v Standrež. Ples bo na prostem; igral bo izbran orkester.

Izlet SPD odložen

Ker je včeraj srednješolska mladina bila na šolskem majniškem izletu, je Slovensko planinsko društvo v Gorici odložilo izlet na Quarnan, ki bi moral biti danes, za nedoločen čas.

Obvestilo

Vsi člani SPD, ki so lansko leto vložili denar za zimski izlet v Planico, naj dvignejo denar pri blagajniku.

Od 150 na 6 se je znižalo število delavcev v dolskem kamnolomu

Kamnolom, ali «java», kakor ga delavci, ki v njem delajo, po domače imenujejo, ima za seboj že precejšnjo zgodovino. Delavci vedo povedati, da je bilo v kamnolomu svojčas zaposlenih okoli 150 delavcev, ki so imeli vedno polne roke dela. Predvsem pa je kamnolom doživel velik razmah pred prvo svetovno vojno, ko je njegov lastnik sam lomil in rezal skalo.

Od takrat pa do danes se je stanje v kamnolomu bistveno spremenilo. V njem ni več 150 delavcev, ampak samo 6. Medtem ko so prihajala pred leti vsakodnevno velika naročila, da jih je kamnolom le s težavo izpolnjeval, se dandanes le poredkoma zglasi kak kupec, ki vpraša po marmorju.

Delavci delajo dnevno po osem ur in prejemajo po 120 lir na uro. Toliko imajo na uro samo težaki. Tisti delavci, ki so zaposleni pri rezanju skale, pa imajo neprimerno bolj težko in odgovorno delo in kljub temu ne dobijo več kot pet lir več na uro. Da bi bilo vsaj kolikor toliko zadoščeno dejanskim pogojem delavcev pri tako odgovornem in težavnem delu, bi bilo nujno, da bi se jim plače znatno zvišale.

Marmor v kosih (blokih) prodajajo po 125.000 lir za kubični meter. Če pa ga prodajajo v manjših kosih, potem se mu cena zniža tudi na polovico.

Kot smo že omenili, je povpraševanje po marmorju z Dola izredno majhno. To pa predvsem zaradi dejstva, da je bilo z novo politično mejo odtrgano tem krajem vse zaledje, kamor so pred leti svoje produkte lahko plasirali. Zaradi tega je tudi število zaposlenih delavcev tako padlo.

Splovitev ladje „G. Cesare"

Danes ob 11.30 dopoldne bodo v Tržiču splovili ladjo «Giulio Cesare», ki so jo zgradili v tržiški ladjedelnici. Splovitvi bo prisostvovalo veliko število povabljencev iz oblastnih krogov v Rimu.

Je mislil čez mejo?

Ker se je sumljivo obotavljal vzdolž državne meje med Italijo in Jugoslavijo, so obmejni stražniki včeraj aretirali 25-letnega Santora Petra, doma iz Brindisija. Sumijo, da je Santoro nameraval ilegalno prekoračiti mejo in so ga zaradi tega prijavili tudi sodnim oblastem.

KINO

VERDI. 15: «Eletri pristoja žalna obleka», R. Russel.
VITTORIA. 15: «Norec gre v vojno», B. Hoppe.
CENTRALE. 15: «Zadnji naskok», V. Petrone.
MODERNO. 14.30: «V imenu zakona», M. Girotti.
EDEN. 14.30: «Plameni nad Mehiko», G. Houdson.

DRUGA SEJA GLAVNEGA ODBORA ZSM

Za utrditev in razširitev mladinske organizacije

Pred dnevi se je vršila prva redna seja glavnega odbora Zveze slovenske mladine v Italiji. Prisotnih je bilo 23 članov, ki so predstavljali mladino vseh večjih vasi na Goriškem in Benečijo.

Po prečitanju zapisnika in pregledu nalog, so ugotovili, da so bile vse naloge izpolnjene in da se je mladina zlasti dobro izkazala pri sodelovanju in organiziranju 1. maja.

Nadalje so sprejeli potrebne sklepe v zvezi s pripravami za mladinski praznik, ki bo 16. junija t. l. Organizirali bodo dvodnevni tečaj za fizkulturo v Pevmi, na katerega bo mladina vsake vasi poslala po dva, tri ali tudi več udeležencev.

Sklenjeno je bilo, da se bodo po vseh mladinskih krožkih vršili množični mladinski sestanki, na katerih bodo razpravljali o vprašanju ljudskega praznika itd.

Posebno važen poudarek so na seji glavnega odbora dali vpisovanju novih članov v mladinsko organizacijo. Vsa bodoča mladinska delavnost naj še bolj stremi za tem, da se razširijo njene vrste in da se po vaseh čimprej doseže ono borbeno enotnosti, ki je pogoj uspešnega kulturnega in fizkulturnega dela.

Teden mladinskega tiska bo od 18. do 25. junija. Medtem časom bo treba širiti vse naše časopise, zlasti «Glas mladih», pridobivati naročnike in sotrudnike, da se s tem okrepi močno orožje v rokah slovenskega ljudstva in slovenske mladine v Italiji.

Tudi najmlajšim Slovencem so na tej seji mladinski voditelji posvetili precej časa. Ustanovili so začasni glavni svet za najmlajške, ki je imel že dva sestanka, na katerih je razpravljal o možnostih razvoja te organizacije. V nekaterih vaseh organizacija že deluje. Da bi se njena delavnost še bolj razvila in okrepila, so sklenili, da se bodo 18. maja, to je danes, najmlajši iz briških vasi zbrali v Doberdobu ter šli na izlet k Doberdobskemu jezeru, kjer se bodo srečali s svojimi sovrstniki iz kraških vasi. Ob tem snidenju bo nastopilo tržaško lutkovno gledališče.

Ljudstvo in njegova armada

Pred dnevi se je v vasi Babiči ljudstvo v velikem številu udeležilo prostovoljnega dela. Pričeli so s pripravljalnimi deli za gradnjo velikega hleva za tamkajšnjo kmečko delovno zadrugo. Tega dela so se udeležili tudi vojaki JA. Skupno so napravili tisti dan 235 prostovoljnih ur. Zadružniki so skupno z drugo skupino 50 vojakov pokosili in spravili 100 stotov detelje na bivših koprskih solinah.

Ob vsaki priložnosti priskočijo ljudstvu na pomoč tisti vojaki, ki so pomagali osvoboditi to ozemlje vseh okupatorjev in izkoriščevalcev. S tem dokazujejo, da niso samo vojaki osvobodilne armade, ampak da so vedno tista ljudska vojska, ki je izšla iz ljudstva in dela za ljudstvo.

Piran je napovedal tekmovanje Izoli

Takoj ko se je pričelo tekmovanje na čast rojstnega dneva maršala Tita, je mestni odbor Slovansko-italijanske ljudske fronte napovedal tekmovanje mestnemu odboru LF v Izoli v naslednjih točkah:

1. Kateri odbor bo v tem tekmovanju vpisal večje število članov v Ljudsko fronto.
2. Kateri odbor bo imel večje število udeležencev na prostovoljnem delu za izvedbo plana.
3. Kateri odbor bo napravil več prostovoljnih ur.

Nedvomno bodo to napoved za tekmovanje sprejeli v Izoli z zadovoljstvom. To bo vzpodbudilo množične organizacije Ljudske fronte, da bodo še bolj razvile tekmovalnega duha. Tudi po drugih krajih okrožja so napovedali podobna tekmovanja na čast 58. rojstnemu dnevu maršala Tita.

DOBERDOB

Mladina pred novimi nalogami

Ustanovili so dramsko skupino

Predvčerajšnjim se je doberdobska mladina ponovno sestala na svojem rednem množičnem sestanku, da pregleda uspehe svojega dela in določi smernice bodočega. Izredno visoka udeležba, saj je bilo na sestanku okoli 60 mladincev in mladink, kaže, da je mladina izredno zavedna in da se prav dobro zaveda položaja, ki ga zavzema v slovenski skupnosti v Italiji.

Med drugim so na sestanku sklenili, da bodo na tečaj v Pevmi, kjer se bodo vadili za nastop na mladinskem prazniku, poslali kar pet mladincev in mladink, ki bodo poučevali v vasi. Poleg tega pa so sklenili, da bodo zgradili igrišče za košarko in pričeli tudi z igranjem te lepe in priljubljene igre.

Med najvažnejše sklepe tega sestanka pa prav gotovo spada sklep o ustanovitvi dramske skupine. Doberdobska mladina se je že od nekdaj zelo zanimala za odrsko igranje. Sedaj pa je tem svojim prizadevanjem dala tudi konkretno obliko. Okoli 30 mladincev in mladink se je že prijavilo, da bodo sodelovali pri dramskih delih. Prepričani smo, da bodo doberdobski igralci izpolnili ne prepričanje in se z mladeniškim poletom vrgli na delo, saj je kulturno in napredno delo za dvig slovenske kulture in zavednosti med našimi ljudmi v Italiji.

IZPRED SODNIJE

Skesani tatič

Letošnjega februarja so nočne straže na Travniku zasačile moža, ki je odvijal z deske, ki je stala kot opozorilo zaradi popravila ceste v Ul. Mameli, žarnice, katera je bila na njej pritrjena. Bil je 20-letni De Carli Alojz iz Ul. Tunisi 16 in stražniki so ga pri priči aretirali. Pozneje so zvedeli, da je bil De Carli samo skesan tat, ker je že precej časa prej odvil žarnico in je v tistem trenutku, ko so ga policaji zasačili, hotel priviti žarnico zopet na svoje mesto. Toča kljub temu ga je policija prijavila sodniji zaradi tatvine. Včeraj so ga obsodili na 1000 lir globe.

Kazen mu ne bodo vpisali v kazenski list.

***

Ker se je letošnjega aprila pozno ponoči vračal domov pijan in vso pot preglasno pel, je prišel nato pred sodnike 37-letni Peteani Marijan iz Ulice Garzarolli. S svojim vedenjem je motil nočni počitek meščanov. Nočni čuvaji so ga ustavili in ga odvedli v varnostno celico, kjer je ostal, dokler se mu ni alkohol skadil iz glave. Toda Peteanijeva nočna dogodivščina se ni zaključila pri tem, ker ga je policija namreč prijavila sodnim oblastem, ki so ga včeraj obsodile na 2000 lir globe.

Ista usoda je tistega večera doletela tudi njegovega prijatelja 29-letnega Palicona Ferruccia iz Ul. Lunga. Ta je namreč Peteaniju pomagal pri nočnem kričanju in je bil prav kakor njegov prijatelj precej vinjen. Z njim je moral tisto noč v varnostno celico in včeraj pred sodne oblasti. Tudi njemu so naložili 2000 lir globe.

ISTRSKI DNEVNIK

Podružnica uredništva Primorskega dnevnika v Kopru - Ul. Cesare Battisti 2 - Telefon 70

Skrb ljudske oblasti za mater in otroka

V včerajšnji številki smo objavili odločbo IOILO o ustanovitvi sveta za varstvo matere in otroka. Ta odločba je tako velike važnosti, da ne smemo mimo samo z golo in pusto objavo v časopisih.

Žena in mati sta v NOB pokazali, da je čas, ko ju je stara buržoazna in kapitalistična družba smatrala za manj vredni in podrejeni, že daleč zadaj. Kot borki sta sodelovali v osvobodilni borbi in dokazali, da ima žena prav iste sposobnosti kot moški. Odločno pa sta prelomili in prebili mišljenje o manjvrednosti in si odprli vrata v vse zaposlitve. Že od osvoboditve sem sta žena in mati pokazali s svojim delom v uradih, tovarnah in tudi na visokih odgovornih mestih državnega vodstva, da nič ne zaostajata za moškimi.

Ljudska oblast zna pravilno ceniti vse zasluge in delo naših žena in mater, katerih prispevek v današnji izgradnji in utrjevanju ljudske oblasti je velik. Če bi iz vsega vzeli samo primer ženske delovne brigade «II. kongres», ki je s svojim delom veliko prispevala pri pogozdovanju v Bujščini, vidimo, kaj lahko pripomorejo žene pri dviganju našega gospodarstva. Toda ne samo to. Ženo in mater srečaš danes povsod, kako se pridno udejstvujeta v kulturnem, gospodarskem in političnem življenju.

Vse to je videl Istrski okrožni ILO in se odločil, da izda odredbo o ustanovitvi sveta za varstvo matere in otroka. Naloga tega sveta je, da bo skrbel za pravilno koordinacijo izvajanja zdravstvenega, socialnega in moralnega varstva matere in otroka. Skrbel bo za hitro reševanje vseh nujnih vprašanj, ki jih ljudska oblast posveča za zdravi razvoj novega rodu. Istočasno bodo matere razbremenjene skrbi in dela za varstvo otrok, ki so jih imele prej v družini. Matere bodo imele več časa na razpolago, katerega bodo lahko porabile za delo v proizvodnji. Tako bodo pripomogle pri pomanjkanju delovne sile.

Večkrat smo že poudarjali, da je veliko mest pri našem delu, katere bi lahko zasedle žene; moška delovna sila bi bolj odgovarjala na tistih mestih, ki so za žene pretežka. Na ta način bomo delno odpomogli pri reševanju vprašanja delovne sile in napravili korak naprej.

Taborjenje partizanov v čast Titovemu rojstnemu dnevu

Iz tehničnih razlogov bo tridnevno prostovoljno delo partizanov pri melioracijskih delih V DOLINI SECJOLE in ne na cesti Križišče - Rižana, kot smo včeraj poročali.

Spored dela in drugega je isti kot ZE OBJAVLJENO.

NOGOMETNA TEKMA

Proleter-Korotan 3:0

Zadnjo nedeljo 14. maja smo imeli v Izoli prijateljsko nogometno tekmo, ki sta jo odigrala «Korotan» iz Kranja in «Proleter Adria».

«Proleter» je takoj prešel v napad. Nenadoma je Gustinčič oddal žogo Delisseju, ki je takoj nato zabil gostom prvi gol.

Po tem uspehu so se Proleterci s še večjo silo zagnali proti nasprotnikom. Pri tem je Pianella s samostojno akcijo poslal v mrežo Korotana nadaljnji gol, katerega pa je sodnik razveljavil zaradi of side. Vendar je v 29. minuti Pianella, ki je ta dan igral izredno dobro, iz skrajnega kota zabil drugi gol.

Moštvo «Korotana» se je šele v drugem polčasu zavedlo in pričelo s protinapadom, da bi vsaj izenačilo število golov. Toda v 25. minuti je dobil žogo Marsi od «Proleterja», ki je iz daljave okoli 20 metrov poslal žogo z vso silo v gol. S tem je bila «Proleterju» zmaga zagotovljena, in kljub naporom «Korotana» je končala tekma z razliko 3:0 za «Proleterja».

Babiči

Prostovoljno delo na čast rojstnemu dnevu tov. Tita

V soboto in nedeljo je bilo na gradbišču zadružnega hleva naše kmečke delovne zadruge vse živo. V soboto so se izkazale s prostovoljnim delom naše žene, ki so delale štiri ure in napravile skupno 56 ur. Drugi dan v nedeljo pa je bila na delu mladina in člani množičnih organizacij. Skupno je delalo 62 ljudi od teh 10 mladink. V obeh dnevih je bilo napravljenih skupno 366 ur. Na pomoč nam je prišlo tudi sedem zidarjev iz Marezig in Loparja. Delo napreduje bolj počasi. Delamo samo ob nedeljah, ker smo drugače zelo zaposleni z delom na polju.

Oni, ki dan na dan trobijo o težkem življenju istrskega ljudstva, naj kar pridejo pogledat. Videli bodo kako delamo, in da večkrat spečemo marsikatero pečenko in jo zalijemo z našim dobrim vinom. Mi jim bomo pomagali odpreti oči, da bodo lahko videli, če kdo stoji z bičem v roki in nas priganja k prostovoljnemu delu.

AVTOBUSNI VOZNI RED PROGE KOPER—KROŽERA—SEČJOLE

Odh. 19.15	Koper	Prih.	6.50
19.35	Krožera		6.35
19.45	Bandelj		6.25
19.55	K. Sečjole		6.20
Prih. 20.00	Sečjole	Odh.	6.10

AVTOBUSNI VOZNI RED PROGE KOPER—IZOLA—BUJE

Odh. 7.30	Koper	Prih.	17.55
7.40	Izola		17.45
7.50	Strunjan		17.35
8.00	Portorož		17.25
8.10	Sv. Jernej		17.15
8.20	Sečjole		17.05
8.30	Kaldanija		16.55
Prih. 8.40	Buje	Odh.	16.45

Nastop folkloristov in harmonikarjev v Kopru, Izoli in Portorožu

Slovensko kulturno umetniško društvo «Jože Moškrič» iz Ljubljane bo v soboto 20. maja ob 20. uri nastopilo v koprskem gledališču s svojo folklorno skupino in harmonikaškim zborom. Celoten spored bo na umetniški višini, zato vabimo občinstvo, da se udeleži tega nastopa čim številneje. S tem damo tudi zadoščenje vsem sodelovalcem.

Isti SKUD nastopi v nedeljo, dne 21. maja ob 15. uri v Izoli, na vrtu Arrigoni, in v nedeljo, dne 21. maja ob 20. uri v Portorožu, v Ljudskem domu, obakrat z istim sporedom.

IZGUBLJENA LISTNICA

Tov. Babič Jožko iz Tribana št. 26 je 16. maja izgubil na poti od bivše koprske železniške postaje do mesta listnico z osebno izkaznico, 450 dinarji in drugimi listinami. Poštenega najditelja prosi, da izroči najdeno na KLO Kampel - Salara.

ZAHVALA

Pošteni najditeljici tov. Likon Mariji, profesorici na slovenskem učiteljišču v Portorožu se najtopleje zahvaljujem za najdeno in vrnjeno sindikalno nabavno knjižico in gotovino v znesku 931 dir., kar vse sem nedavno zgubila v Portorožu.

Emilija Babič

V Paderni bo treba odpraviti mrtvilo
V Fjerogi so spoznali svoje sovražnike

Odkar je prišla svoboda, v Paderni ni šlo vse mirno in gladko. Ljudje so začeli misliti in čutili, da nastaja nekaj novega, kar jim je bilo prej neznano. Za to neznano se je odločil Lazar Avber, ki je vstopil v bližnjo kmečko delovno zadrugo Kampel-Salara. Sedaj je to neznano doumel in je vesel, da je vključen v skupnost.

Padernčani se ves ta čas niso mogli zediniti, da bi vsaj malo popravili svoje vaške ceste. Lani so mislili napeljati vodo, pa je vse to ostalo le v načrtih. Iz njihove vasi vidijo, kako na Poljanah postavljajo drogove za električno luč, ki bo šla od tam v Smarje. Sami pa o tem nič ne razmišljajo. Odločili se bodo mogoče takrat, ko bodo videli, da so Smarje vse razsvetljene.

Za vse to ne moremo pripisovati krivde njim. Glasovi sovražnikov ljudstva prihajajo iz Trsta in jih motijo. Med tistimi, ki take glasove prinašajo je Lidija Babič, ki služi v Trstu pri bogatem gospodu in mora kot pokorna dekla ubogati gospodarjeve ukaze. Za časa volitev je prišla domov in širila alarmantne vesti, da bomo na volitvah propadli in da bodo kmalu prišli «oni iz Trsta». Toda v Paderni je Ljudska fronta dobila nad 90% glasov. Samo 6 zapeljanih vaščanov ni volilo.

Mario «Lulo» je dejal Avberju: «Kaj boste storili, ko bo Ljudska fronta propadla?» To znano parolo so vrgli reakcionarji iz Trsta, zato ni čudno, če so se je oprijeli taki protiljudski elementi, kot je «Lulo».

Padernčani bi lahko bolj delali za skupne koristi, saj bi bilo to le zanje prav. Človeku se zdi, da je v Paderni še srednji vek, kadar gre skozi vas. Zapuščena je in pusta, samo dim je opaziti že od daleč. Če bi se množične organizacije bolj oprijele dela, pred vsem na gospodarskem polju, bi se tudi zavest vaščanov dvignila. Potrebno je, da odvržejo tisto samovoljnost, ki jo čutijo in se skupno poprimejo dela. Veselilo nas bo, če bomo za naprej stišali tudi iz Paderne kaj novega. Radi bomo povedali o dejanjih ljudi, ki delajo za skupnost.

FJEROGA je majhna vasica na zelo kamenitem griču nad Rokavo. Stare, iz kamna zidane hiše pričajo, da so Fjerožani zelo siromašni ljudje. Vas obdajajo majhne grmičaste trate. Na prvi pogled bi vsakdo rekel, da je to prava kraška pokrajina.

Fjerožani so se v težkih časih v borbi za življenje razvili v dobre kmetovalce. Svoje pridelke so nosili na tržišča v obalna mesta. Slabe letine so se vedno bali. Vendar, če je že tako naneslo, si niso mogli pomagati in so morali za to večkrat trpeti pomanjkanje. Nekateri so se v takih primerih oprijeli obrništva in odšli služit k raznim mojstrom v mesta. Mnogi, ki so imeli večje sposobnosti pa so se tudi za stalno preselili v mesta in pričeli trgovati. Tako imamo v Kopru več družin, na primer Flegi in druge, ki so se pozneje poitalijančile.

Po osvoboditvi so Fjerožani pričeli takoj obnavljati ruševine in bili zelo aktivni. Nekoliko pozneje pa se je nekaterih prijelo čudno mišljenje. Utonila je njihova vera v boljšo bodočnost. Pozabili so na pridobitve NOB, za katere so tudi oni veliko žrtvovali. To se je pokazalo tudi na zadnjih volitvah, ker je bila v Fjerogi udeležba najnižja v vsem okrožju.

Tega pa niso krivi vaščani, marveč tisti, ki jih je zapeljal. Eden izmed takih je tudi Anton Gazič, ki je zavajal ljudi z raznimi frazami. Tega v vasi prav dobro poznajo. On je tisti, ki je hotel iz Fjerožanov napraviti protiljudsko orodje in ga izrabiti ob volitvah. Toda na pragu zlobnosti se je spotaknil in padel, da se zlepa ne bo pobral.

Vaščani sedaj po volitvah odgovarjajo njemu in vsem takim z delom. Žene, starci, mladinci in pionirji, vse, kar je na Fjerogi živega, zopet giblje, dela in ustvarja. Popraviti hočejo napako, za katero jim ni pripisati krivde in hočejo naprej kakor ostale vasi v okrožju, ne pa nazaj, kot jim je to svetoval gospod Gazič.

Po volitvah so napravili že nad 500 ur prostovoljnega dela na domačih cestah v vasi. Kaže, da ne bodo ostali samo pri tem. Nadaljevali bodo po poti, ki jo je začrtala naša Partija že v času NOB, ker vedo, da je ta pot edino pravilna in izvedljiva. Njihova vera v borbo za izgradnjo socializma v našem okrožju ponovno raste in se krepi. Vzporedno s tem rastejo tudi novi ljudje bogatejši v izkušnjah iz zadnjih časov. V takem konstruktivnem delu bodo tudi oni deležni vseh zmag v borbi za boljše življenje.

Za 58. rojstni dan tov. Tita

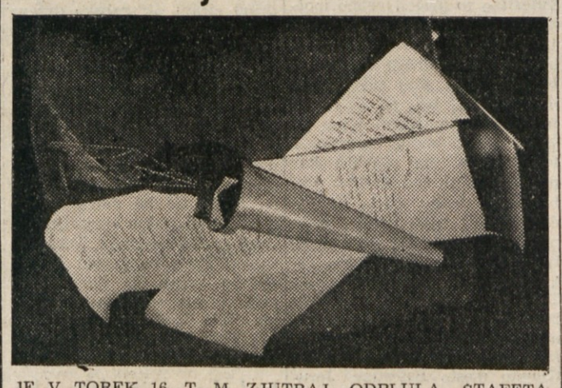

JE V TOREK 16. T. M. ZJUTRAJ ODPLULA STAFETA «POZDRAV JADRANA» Z VOŠČILI IN POZDRAVI LJUDSTVA ISTRSKEGA OKROŽJA. OD MESTA DO MESTA, OD KRAJA DO KRAJA BODO PREDAJALI STAFETNO PALICO S POZDRAVI, NAPISANIMI NA PERGAMENTU, DO DALJNEGA BEOGRADA, DO TOV. MARSALA TITA.

Šahovske beležke

Izid pionirskega turnirja

V nedeljo, 14. maja, dopoldne se je vršil v prostorih restavracije «Loggia» prvi pionirski turnir po izločilnem sistemu. Nastopilo je vsega 21 pionirjev, 16. Slovencev in 5 Italijanov. Bolje so se odrezali italijanski pionirčki. Po triurnem boju so se plasirali z enakim številom točk na prva tri mesta Favretto, Bibolo in Race, na četrto mesto pa Cerkvenič. Vsi štirje so dobili nagrade. Turnir je lepo vodil šolski nadzornik tov. Bregant Albert iz Kopra.

Dne 18. junija se bodo ti 4. pionirji spoprijeli z najboljšimi pionirji iz Pirana, Izole in Portoroža v turnirju za pionirsko prvenstvo koprskega okraja.

SINDIKALNO MOŠTVENO PRVENSTVO KOPRSKEGA OKRAJA: V počastitev rojstnega dne maršala Tita organizira ZDTV Koper s šahovskimi društvi tekmovanje za sindikalno moštveno prvenstvo okraja. Igralo se bo na 5. deskah. Šahovski referenti sindikalnih podružnic naj takoj sporočijo ZDTV v Kopru, Titov trg, postavo moštev, in sicer 5 igralcev po vrstnem redu jakosti igranja ter po možnosti 2 do 3 rezerve.

Tekmovanje se bo vršilo po izločilnem sistemu. Poraženo moštvo bo izpadlo od nadaljnjega tekmovanja. Ob neodločenem izidu obe moštvi nastopita znova proti drugim nasprotnikom.

Čas in kraj igre bo določila ZDTV sporazumno s kapitani moštev, ki ga je treba v prijavi označiti. Sindikalne podružnice, ki razpolagajo z velikim številom igralcev, lahko postavijo 2 ali več moštev. Ravno tako je dopustno da se združita dve šibki sindikalni podružnici in postavita skupaj eno moštvo.

Tovariši šahovski referenti! Pohitite s prijavami, da bomo mogli 25. maja odigrati finale.

Izdajanje živilskih nakaznic za mesec junij 1950

Izdajanje živilskih nakaznic za mesec junij 1950 se vrši pri Istrski banki d.d. v Kopru za okraj Koper tako-le:

1. V petek, 19. maja od 8 do 12 za predlagatelje, ki so vložili zahtevnice pri MLO v Piranu in pri OLO v Kopru.

2. V soboto, 20. maja od 8 do 12 za predlagatelje, ki so vložili zahtevnice pri MLO v Kopru.

Naknadni razpis bomo objavili prihodnjič.

Tajništvo Istrske banke d.d. v Kopru

IZ OROZNIŠKE VOJAŠNICE, KI JE BILA V VOJNI PORUŠENA SO ZGRADILI GIMNAZIJO.

PLANIL KLADIVAR SILNI...

GRADIJO SOCIALIZEM v kraju živosrebrnega studenca

Po dolini Idrijce nove brazde življenja...

Prav tako napreduje gradnja zadružnih domov. Popolnoma je dokončan v Črnem vrhu, v Govejku pri Ledinah pa že skoro dograjen. Tega gradijo ljudje z lastnimi sredstvi. Prav tako je skoro dokončan v Hotederšici, v Otaležu bo zelo lep velikega tipa, v Godoviču pripravljalo temelje in gradbeni material, prav tako na Bukovem, v Zakrižu in še drugje.

Tu moremo podčrtati požrtvovalnost ljudstva Črnega vrha, ki je dalo vse od sebe, da je zgradilo zelo lep zadružni dom. Ko smo prvega septembra 1944 napadli in zavzeli to trdovratno postojanko, bi ne bili mogli misliti na kaj podobnega tako kmalu. Novi zadružni dom dokazuje, da je naš človek ostal dober in pošten, tudi če ga je hotelo nekaj domačih hlapcev okupatorja preslepiti s propagando in bunkerji. Vse kar je bilo nezdravega je izginilo in je preprosti zavedni človek pokazal svojo odločnost in voljo, da si hoče zgraditi nekaj novega in boljšega, kot so mu vse do osvoboditve samo obljubljali.

V gospodarstvu so začeli tudi z načrtnim pogozdovanjem po vsem okraju. Kar je zapuščenih bivših občinskih pašnikov jih bodo pogozdili. Gozdni drevesnici v Cerknem in Beli pri Idriji skrbita za zadostno število sadik. Pred snegom so že začeli s pogozdovanjem ob cesti Reka - Zelin in v okolici Idrije. Pri teh delih sodeluje tudi šolska mladina.

Kultura in zanimanje za knjige

Od vseh gornjih uspehov, ki so jih dosegli prebivalci idrijskega okraja, bo prav tako dobro, če povem še nekaj o zanimanju za knjige. V podružnici Državne založbe v Idriji je povpraševanje po knjigah tako veliko, da jih vedno primanjka. Iz vasi okraja so vedno zelo dobri odjemalci napredne knjige. Največ razprodajo leposlovnih in mladinskih knjig.

V letu 1949 je ta podružnica razprodala za 362.242 din knjig in za 562.281 din časopisov in revij. Poleg tega pa je še podružnica v Cerknem razprodala v svojem okolišu še za tretjino gornjih zneskov knjig in časopisov.

Zanimanje za knjigo narašča posebno na vasi. Na «Prešernovo knjižnico» je bilo za leto 1950 naročenih 1444 družin in posameznikov, 100 izvodov pa je bilo na razpolago za nečlane. Ti pa so bili že v prvih dneh razprodani in bi jih ne bilo dovolj 500, toliko je bilo še povpraševanja. Vsaka druga družina v okraju je po teh ugotovitvah naročnik na te knjige. Za prihodnje leto pa je toliko zanimanja, da se bo število naročnikov dvignilo na visoke odstotke.

Če bi Prešeren danes še živel, bi bil vesel teh uspehov. Ljudstvo idrijskega, kot tudi ostalih okrajev in okrožij po Primorskem in Sloveniji, je sledilo njegovemu napovedovanju:

«Manj strašna noč je v črne zemlje krili
kot so pod svetlim soncem sužnj dnevi».

Vzelo je danes z vso resnostjo in odločnostjo težke dni borbe in v tej borbi tudi zmagalo. Danes si tako gradi in kuje svoje novo življenje.

Skozi neizoqibne razvojne težava naprej...

Seveda ne gre vse lahko ne v idrijskem, kot v nobenem drugem okraju. Težav je polno, ker drugače biti ne more. Glavna pa je dediščina 25 letnega suženjstva. Niso se še vsi oprostili starih predsodkov, da naš človek ni zmožen sam voditi in si graditi boljšega življenja. Se je občutiti tu pa tam vpliv kakega dobrostoječega večjega kmeta ali trgovca — špekulanta, ki si je bil pod fašizmom nagrmadil polno bogastva. Ljudstvo pa budno pazi na take. Ze razvoj sam jih pri njihovem delu pušča nekje daleč v ozadju, kjer se otepajo s svojo sebičnostjo, medtem ko se vse okoli njih gradi, obnavlja, napreduje in tekmuje za odpravo starega in ustvaritev novega in lepšega življenja, novih in boljših — socialističnih ljudi.

Delovna volja in delovna moč našega ljudstva je velika. Do sedaj je idrijski okraj dal že nad 800 mladih ljudi, ki so se vključili v lahko in težko industrijo v raznih tovarnah Slovenije in drugje. Mladina obiskuje novo gimnazijo v Cerknem in razširjeno v Idriji. Prav tako jo je polno po raznih tečajih. Naletel sem na tečaj za statističarje in plansko evidenco, kjer je bilo tudi nekaj že sivolasih mož.

Niso ovira sivi lasje in že skrivljeni hrbti od trpljenja in garanja. Duh je pod temi sivimi lasmi še mladosten. Pomlad svojega naroda občutijo. Sram bi jih bilo, če ne bi pripomogli po svojih močeh, da bo domovina prej zgrajena, da bo ljudska — njihova oblast še bolj močna.

Tisto stran v knjigi zgodovine mlade Jugoslavije, ki je njim namenjena, hočejo dobro napisati. Da bodo tisti, ki bodo našli dom že dograjen, ob čitanju tistih strani videli in občutili, kakšni so bili tisti njihovi predniki, ki so na stara leta — ne zase, ampak za druge — znova sedli v šolske klopi in se polni navdušenja seznanjali z novim življenjem tudi v številkah in črkah.

Kot obnovljen in prerojen sem se vračal čez Zelin nazaj na svoje delovno mesto. Se sem se ozrl na mogočna železobetonska nosilca električne napeljave. V soncu in snegu so se bleščale tri vrvi. Po njih nevidni tok, ki jo proizvaja Soča tam nekje v tesni Soški dolini. Skozi zimo in sneg v nove tovarne, za nove stroje, za nove pluge, ki bodo zaorali še bolj globoke in še bolj široke brazde za socialistično setev in žetev — svobodnih in neodvisnih ljudi Titove Jugoslavije.

P. A. OGAREV

Konec.

FALZIFIKATOR LUIGI LONGO

Čeprav smo o znamenitem Longovem uvodniku «Komunisti in Trst» v milanski «l'Unità» z dne 19. aprila letos prinesli že članek tov. Branka Babiča, ne bo odveč, ako o prav tem Longovem uvodniku posnamemo danes tudi članek tov. I. M., dobrega poznavalca tržaškega vprašanja, ki je izšel 6. t. m. pod gornjim naslovom v zagrebškem «Vjesniku».

Italijanska revija «Tempo» je 18. aprila prinesla članek, v katerem se kritizira stališče vodstva italijanske KP o vprašanju Trsta. Rečeno je, da vodstvo KPI danes nastopa proti direktnemu sporazumu med Italijo in Jugoslavijo, medtem ko se je decembra 1946 ravno Togliatti zavzemal za takšno rešitev in v ta namen celo potoval v Beograd, kjer je bil dosežen sporazum Tito-Togliatti. «Tempo» piše tudi o drugih stvareh, n. pr. o sodelovanju italijanskih partizanskih edinic pod komando našega IX korpusa itd. ter jemlje tudi to kot povod za obtožbo proti KPI, da je namreč izdala italijanske interese in da je kriva «nesrečne usode Julijske krajine».

Zaradi tega članka v «Tempu» je član politbiroja KPI Luigi Longo 19. aprila objavil v «l'Unità» uvodni članek pod naslovom «Komunisti in Trst», v katerem se trudi pobiti trditve «Tempa» in dokazati obratno, t. j., da ima ravno italijanska KP vse zasluge v borbi za italijanstvo Julijske krajine in Trsta posebej. Luigi Longo skuša dokazati, da so bili italijanski partizanski odredi podrejeni IX. jugoslov. korpusu pod določenimi pogoji. Med temi: da se o bodočnosti Julijske krajine ne diskutira, nego da se zadeva prepusti za kasneje. To vprašanje zahteva posebno obdelavo in ne bomo tu prinašali njegove zgodovine. Nas zanima v prvi vrsti odlomek iz Longovega članka o sporazumu Tito-Togliatti. V polemiki s «Tempom» pravi dobesedno:

«Tov. Togliatti v svojem razgovoru s Titom v decembru 1946 ni nič «koncedíral» Titu, nego je, ravno nasprotno, dobil od Tita priznanje italijanstva Trsta in obljubil, da je pripravljen na razgovore na tej podlagi direktno z italijansko vlado, t.j., dosegel je, kar so danes naši vladajoči izgubili s pomočjo svojih tako imenovanih ameriških prijateljev. Vlada, ki bi ne bila podvržena le službništvu in protikomunistični mržnji, bi mogla ob koncu leta 1946 na podlagi teh izjav in obljub pričeti koristno diplomatsko akcijo, ki bi z gotovostjo rešila italijanstvo Trsta in tudi usodo drugega italijanskega prebivalstva. Toda komunistična mržnja je dosegla toliko, da je bila potajena vsaka misel na nacionalni «interes».»

Danes je kominformističnemu vodstvu italijanske KP mnogo na tem, da prikaže sebe kot edinega tolmača italijanskih «nacionalnih interesov», pravzaprav kot edinega pravega borca za dosego italijanskih imperialističnih ciljev v odnosu do nas. V ta namen falzificira Luigi Longo na brezobziren način zgodovinska dejstva ter želi prikazati sporazum Tito-Togliatti kot neke vrste kapitulacijo z naše strani in zmago italijanske nacionalistične misli, katere nosilec je danes Togliatti. Longo skuša prikazati stvar tako, kakor da se je delalo na nekem priznanju «italijanstva Trsta» in celo tako, kot da bi mogli po tej poti dobiti od Jugoslavije še drugačne odpovedi, kajti Longo govori tudi o «drugem italijanskem prebivalstvu». Ako upoštevamo, da vodstvo KPI stoji danes na stališču, da morata biti anektirana po Italiji ne le Trst s cono A, marveč tudi cona B, lahko takoj uvidimo, kaj bi hoteli doseči.

Da bi razkrinkali falzifikat in falzifikatorja, se bomo poslužili samega Togliattija.

Po povratku iz Jugoslavije je 8. decembra 1946 Togliatti dal izjavo listu «l'Unità», pri čemer je odgovoril na nekoliko vprašanj. Na vprašanje: kaj mu je dalo pobudo za potovanje v Jugoslavijo, je Togliatti odgovoril:

«Predvsem sem si že dolgo želel obiskati maršala Tita, ne le zato, da bi obnovil najino staro znanstvo, marveč predvsem, da mu v imenu komunistov in iskrenih italijanskih demokratov izrazim naše iskreno in globoko občudovanje za doprinos jugoslovanskih narodov pri uničenju hitlerizma in fašizma in za zmago demokracije v vsej Evropi».

Čeprav bi že to bilo dovolj da se pokaže razlika med tedanjim in današnjim načinom, s katerim vodstvo KPI govori o naši zemlji, bomo vseeno citirali še nekaj Togliattijevih izjav podobne narave.

«Akoravno je bil moj obisk kratek, je name napravil zelo globok vtis. Jugoslavija je danes nova država, demokratska država, izišla iz osvobodilne borbe, ki so jo vodili jugoslovanski narodi proti tujim zavojevalcem in katere oblast ima neomajne temelje v zavesti narodnih množic po vsej jugoslovanski republiki. Priznati je treba, da so jugoslovanski delavci po osvobojenju ustvarili to, česar nam v Italiji doslej še ni uspelo. Oni so vodili borbo za likvidacijo ostankov fašizma in nacionalističnih tradicij, z odločnim zamahom so okrnili korenine fašizmu ter na ta način položili temelje novemu demokratskemu pokretu, ki odpira Jugoslaviji najbližjo pot do gospodarskega, političnega in socialnega razvoja».

Ako danes vodstvo KPI v kominformističnem zboru govori o «Titovem fašizmu», postavlja na laž lastnega prvega predstavnika Togliattija, ki smo ga pravkar citirali. Tedaj so samo reakcionarji obrekovali našo državo in Togliatti je takrat smatral za potrebno poudariti, da je to

«povsem bedasto obrekovanje», ker «imajo narodne množice po vsej Jugoslaviji, zbrane v močni ljudski fronti, v resnici oblast v svojih rokah», da je pri nas «država in vlada njihova, se pravi, ljudska država in ljudska vlada, ki jo podpirajo z vsemi svojimi silami.

S tem je Togliatti poldrugo leto pred resolucijo demantiral samo resolucijo in italijansko kominformistično kampanjo proti naši državi in naši partiji.

Oglejmo si sedaj, kako je Togliatti objasnil osnovni cilj in rezultat svojega potovanja v Beograd. Na vprašanje, dali obstajajo perspektive za sodelovanje med obema državama, je Togliatti izjavil:

«Ne le da obstajajo, marveč so te perspektive in možnosti za nas Italijane življenjskega pomena».

Togliatti je zlasti vztrajal na tem, da sta obe državi navezani druga na drugo iz gospodarskih razlogov, kar nudi velike možnosti obratovanja italijanski industriji in mnogim italijanskim brezposelnim zaposlitev v Jugoslaviji. Tudi s tem je Togliatti izpričal, da je prijateljstvo z Jugoslavijo «življenjskega pomena» za Italijo. V zadevni njegovi izjavi je vsekakor najvažnejše naslednje:

«V maršalu Titu in njegovih neposrednih sodelavcih sem predvsem našel ljudi, polne razumevanja za italijansko nacionalna vprašanja. V medsebojnem razumevanju smo se razgovarjali o vseh vprašanjih, ki so bila med Italijo in Jugoslavijo doslej sporna, v prvi vrsti o vprašanju Trsta. Maršal Tito je izjavil, da je pripravljen prepustiti Trst Italiji, t. j., suverenosti italijanske republike, ako prepusti Italija Jugoslaviji Gorico, v kateri po podatkih našega ministrstva za zunanje zadeve prevladujejo Slovani. Edini pogoj, ki ga je postavil maršal Tito, je bil, da dobi Trst v sklopu italijanske republike v resnici demokratski statut, ki bo dovoljeval Tržačanom upravljati svoje mesto v skladu z demokratičnimi načeli. Menim, da je prišel čas, da se preneha z izkoriščanjem tržaškega vprašanja za vnašanje nesporazumov med oba naroda, ki sta naroda delovnih ljudi, in ki morata najtesneje sodelovati, da se dokončno rešita imperialističnega tlačenja in si zgradijo svobodno in civilizirano življenje».

Togliatti ni dobil nikakega priznanja «italijanstva Trsta», kakor skuša Longo sedaj falzificirati, niti ni predstavljal sporazum kakršno koli bazo za odtrganje od Jugoslavije druga ozemlja Julijske krajine, najmanj pa cono B, o kateri v onem času ni bilo govora, ker Svobodnega tržaškega ozemlja niti cone B sploh še ni bilo. Togliatti govori posebej o Trstu, ki bi moral, — četudi bi morabiti pripadel Italiji, — dobiti v okviru italijanske države poseben statut, avtonomijo. Togliatti je sam govoril, da bi bila ta avtonomija podobna oni, ki so jo obetali Južni Tirolski. Spričo vsega tega je jasno, da z naše strani ni bilo priznano «italijanstvo Trsta», kakor skuša to dokazati Longo, marveč je nasprotno Togliatti sam priznal, da je to «italijanstvo Trsta» sporna zadeva in da je ravno zato treba Trstu dati izjemen položaj v mejah Italije.

Poleg tega z naše strani tudi takšna izjemna rešitev ni bila sprejeta brez pogojev, ker pravi Togliatti, da bi se ta obljuba upoštevala,

«...ako Italija pristane na odstopitev Gorice Jugoslaviji».

Togliatti je priznal upravičenost takšnih pogojev, ker je sam trdil, da je Gorica pretežno slovansko mesto. Toda Longo o tem molči in ravno zato, ker molči, ponovno falzificira! Največji falzifikat Luigija Longa pa je vsekakor v tem, ker taji v sporazumu Tito — Togliatti duh in atmosfero, v kateri je nastal in hoče iz prijateljskega inštrumenta napraviti neprijateljski inštrument

V svoji izjavi predstavnikom tujega in domačega tiska 28. aprila je maršal Tito jasno povedal, da želi Jugoslavija sporazum z Italijo, vendar ne odobrava mešetarjenja in Sforzove ponudbe, ki za trgovinske in drugačne sporazume zahteva vse Svobodno tržaško ozemlje.

«kajti mi s teritorijem ne trgujemo».

Maršal Tito je dejal:

«To je sedaj stvar italijanske vlade. Mi se nismo oddaljili od sporazuma s Togliattijem v pogledu načina, s katerim bi se dalo to vprašanje najlaže rešiti in na podlagi tega bi mogli voditi razgovore».

Dalje je maršal Tito izjavil:

«Ko sem dejal, da predstavlja z naše strani osnovo za pogajanja še vedno sporazum s Togliattijem, nisem konkretno mislil na to, katera ozemlja naj bi pripadla nam in katera Italiji. Takrat je bilo postavljeno vprašanje Trsta in Gorice, ki je tudi veliko mesto. Razumljivo, da se v podrobnosti nismo spuščali. Ni bilo posebej detajlirano, kateri deli naj bi pripadli Trstu in kateri Gorici. To je bila več ali manj le baza za sporazum, na podlagi katerega bi se mogli razgovarjati. Mi sedaj ne moremo točno določiti kaj bomo zahtevali, lahko pa rečemo, da ne moremo pristati na tako postavljena vprašanja, kakor je storil gospod Sforza, ki je omenjal samo cono A in B, a ne Gorico».

Zanimivo je pač to: Longo trdi, da je sporazum Tito-Togliatti svoj čas nudil Italiji možnost, da uresniči maksimum svojih ciljev v pogledu meje z Jugoslavijo, ter da je bila to edino koristna rešitev, in obtožuje vlado, ker se je ni poslužila. Zakaj torej danes Longo ni več za direktna pogajanja Italije z Jugoslavijo na osnovi tega sporazuma, zakaj je vodstvo KPI danes za imenovanje guvernerja in «naknadno aneksijo vsega STOja Italiji»? Dejstvo, da je tudi samo vodstvo KPI opustilo sporazum Tito-Togliatti, ker ne odgovarja protijugoslovanski ofenzivi vodstva KPI, odnosno Informbiroja, je ponoven dokaz, da Longo falzificira, ko prikazuje ta sporazum na način, kakor je to storil v uvodniku l'«Unità».

I. M.

NOVI SVET IN NOVI LJUDJE

Nad 180 hiš in drugih gospodarskih poslopij je s pomočjo domačih izdajalcev požgal okupator v juniju 1944 v Sebreljah (Cerknu). Obnovitvena zadruga, ki je bila ustanovljena takoj po osvoboditvi, je v štirih letih obnovila skoro vse. Danes je tam polno novega in lepega, posebno še te dni, ko je vse v cvetju.

Najmlajši član zadružne ekonomije triletni Mirko je vesel novega pluga, ki bo globlje in boljše oral kot stari leseni, ki je zgorel. Kaže, da bo, ko odraste, dober zadružnik.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Razprava o proizvodnih stroških v Italiji

15. t. m. se je pričelo letno zasedanje za študij industrijske politike in ekonomike z razpravo o temi «Proizvodni stroški». Otvoril je razpravljanje predsednik Einaudi. Podrobnosti še niso znane, bodo pa nujno govorili o naslednjih točkah: 1. prilagoditev notranje perspektive o stroških pojavom v mednarodnem merilu v zvezi z «oprostitvami» trgovine, ekonomskimi zvezami in novimi carinskimi tarifami; 2. vprašanje notranjih cen, toda so še vedno velika ovira za italijanski izvoz, ki je letošnje mesece močno nazadoval in bi se utegnil docela ustaviti. Dve nadaljnji točki izvirata iz čisto notranje-gospodarskega življenja: 3. vprašanje, v kakšni meri bodo pospeševali investicijsko politiko, ker je od tega odvisna količina kapitala in dela pri novih produktivnih podjetjih; 4. nujnost povečati potrošnjo s pomočjo večje produktivitete, ki bi po eni strani privedla do znižanja stroškov in nižjih cen ter po drugi razširila osnovo povpraševanja po blagu in s tem pripomogla k dvigu življenjskega standarda.

Pričakujejo, da bo konferenca temeljito obdelala vsa omenjena vprašanja. Vprašanje proizvodnih stroškov glede na narodni dohodek, ustreznost dela, kapitala in kreditne organizacije, vplivi fiskalnega sistema in ostalih posegov države. Posebno bodo obdelali vprašanje stroškov v zvezi s strukturo in poslovanjem podjetij. Nadalje odnos notranjih stroškov do mednarodne izmenjave glede na valutne in carinske sisteme. Italijanski gospodarski tisk piše v zvezi s tem, da imajo odločilen vpliv na stroške činitelji, ki niso odvisni od podjetja. Očitno bodo zahtevali čim večje svoboščine in olajšave, ne le glede davkov, uradnih listin itd., marveč bodo zahtevali tudi ukrepe proti delovni sili.

Zunanja trgovina ZDA

Po podatkih washingtonskega trgovinskega ministrstva je dosegel ameriški (t. j. ZDA) uvoz v marcu vrednost 658 milijonov 700.00 dolarjev ali 68,7 milijonov dolarjev več kot februarja. Izvoz pa je bil znatno večji, namreč v vrednosti 857 milijonov 800.000 dolarjev, nasproti 764,500.000 dolarjev v februarju. Trgovinska bilanca je tedaj aktivna v marcu za 199 milijonov. Uvoz je bil v tem mesecu za 20 odst. večji kot povprečno v 1949, in je zrasel glede izdelkov in surovin. Povečal se je tudi uvoz poljedelskih strojev iz Kanade, sladkornega trsa in petroleja. Pri izvozu gre za izdelke do treh četrtin, in sicer v vrednosti 488.200.000 dolarjev, toda to število je še vedno za 10 odst. nižje kot v 1949. Slabo je napredoval izvoz polizdelkov in živil — prav s tem bodo pa vsled ogromnih zalog verjetno pritisnili Američani v letošnjem letu.

Skorajšnji zastoj v ladjedelnicah

Pri ugotavljanju položaja tržaških ladjedelnic smo nedavno zapisali, da bodo gradnje na račun fonda ERP kaj kmalu gotove in bodo ladjedelnice tako zašle znova v težak položaj. V resnici poročajo sedaj, da bodo v prihodnjih dneh splovili kar dve ladji, 35.000 tonsko potniško ladjo za dobo «Italia», ki jo grade v Genuji, in sicer 18. t. m., 21. t. m. pa 13.000tonsko mešano ladjo za Lloyd, ki jo grade pri Sv. Marku.

Okrepitev plovbe Trst-Izrael

Družba «Zim», ki vzdržuje zvezo med Trstom in izraelskimi lukami, bo konec tega meseca okrepila plovbo na progi Trst-Haifa in sicer tako, da bo namesto dveh mesečnih odhodov uvedla *tri*.

PALESTINA, *domovina sočnih pomaranč in limon, predstavlja še vedno obljubljeno deželo, zaradi katere so stoletja pokončala toliko človeških življenj*

Palestina. Iz svetega pisma jo poznate kot obljubljeno deželo. Iz zgodovine srednjega veka kot cilj križarskih vojn, s katerimi so evropske države hotele podjarmiti to deželo. Gotovo poznate Palestino kot domovino sočnih pomaranč in limon, kot pokrajino, ki ne pozna zime. Predlanskim pa ste spoznali Palestino kot prizorišče vojne, v kateri se je rodila nova država Izrael. Kje leži Palestina, gotovo veste. Ob skrajnem vzhodnem robu Sredozemlja se razprostira njeno ozemlje. Na eni strani tvori njeno mejo morje, na drugi pa ravna črta, ki poteka naravnost od severa proti jugu, po reki Jordan, preko Mrtvega morja tja do Akabskega zaliva. Na severu meji na Libanon, na jugu pa na Sinajski polotok. Velik del tega ozemlja je puščava. Čemu torej toliko hrupa, toliko izdatkov, krvi in človeških žrtev. Za puščavski pesek? Za svete kraje? Ne, nikakor ne! Torej? Poglejte na zemljevid in takoj boste spoznali velik strateški pomen Palestine. Sueški prekop je prav blizu, razen tega predstavlja Palestina nekako predstražo vsega Bližnjega vzhoda. Tam pa je to, kar daje Palestini posebno vrednost, nafta!

Nafta, ta smrdljiva tekočina? Da, prav nafta, smrdljiva tekočina, brez katere pa ni modernega življenja. Srednji vzhod je eno samo veliko petrolejsko področje in računi raziskovalcev nam povedo, da je v Iraku, Arabiji in Perziji skoro polovica vseh svetovnih zalog nafte. V Palestini sicer nafte še ne črpajo, dasi so verjetno tudi tu ležišča te dragocene tekočine. Toda Palestina ima zato velike rafinerije nafte, kjer nafto čistijo in predelujejo v bencin, petrolej in druge proizvode. Rafinerije v palestinskem mestu Haifi so po velikosti tretje na svetu. Tja pa pošiljajo nafto po ceveh, od skoraj 900 milj oddaljenih pokrajin v Iraku. Po ceveh lahko danes natočijo na dan 300.000 sodov nafte. Vsak drži 180 litrov in 300.000 sodov po 180 litrov je že precej te tekočine. Ko bo leta 1951 dograjen še nov cevovod, bo možno pošiljati v palestinske rafinerije dnevno do 500.000 sodov nafte. Med minulo vojno je bilo pristanišče Haifa ravno zaradi nafte močno razširjeno, rafinerije pa povečane. Njih vrednost cenijo danes na 100 milijonov dolarjev V strateškem položaju in nafti leži torej glavni pomen Palestine. Zato je razumljivo, da so se za to deželo potegovale že mnoge države sveta, ki so seveda pri tem hotele doseči glavne koristi zase. 30 let so Angleži sami izkoriščali Palestino, 15. maja 1948 pa je potekel njih mandat na to deželo. Komu bodo po njih odhodu služili zaklad Palestine? Arabcem, Židom ali še vedno tujcem? Organizacija združenih narodov je že leta 1947 napravila načrt o razdelitvi Palestine na arabsko in židovsko državo. Večina držav, članic Organizacije združenih narodov, je pristala na to rešitev. Toda arabski svet se s tem ne strinja in napoveduje vojno. Toda od kdaj so arabske države tako močne, da se upajo protiviti volji večine držav sveta? Nedvomno je, da stoji nekdo za njimi, jih podpira ter tako rovari proti uresničitvi palestinskega vprašanja. Toda kdo je to?

Spopadi v letu 1948

V letu 1948, še v času angleške okupacije Palestine, so bili spopadi med Židi in Arabci vsakdanji pojav v življenju Palestine. Danes so poročali časopisi, kako je židovska ilegalna organizacija Zwei Leumi v arabskem delu Jeruzalema podminirala arabsko šolo, v katere ruševinah so našli smrt številni nedolžni otroci. Naslednjega dne pa ste slišali, kako so Arabci na cesti Jeruzalem-Tel Aviv nastavili židovskemu avtobusu mino. Čim pa so se Židje rešili iz avtomobila, so jih Arabci napadli z brzostrelnim orožjem. In tako je šlo dalje. Židje in Arabci se vsak dan pobijajo med seboj. Nepremagljivo sovraštvo vlada med njimi. In vsak dan je to sovraštvo hujše, vsak dan so žrtve številnejše. Toda komu bo to v korist? Želi in njenim prebivalcem pravgotovo ne. Okupatorji se samo smehljajo in spopadi med Arabci ter Židi so samo voda na njih mlin. Sicer pa so okupatorji dobri režiserji. V njihovi službi je židovska organizacija Haganah, ki se bori proti židovskim ilegalcem, združenim v skupini Zwei Leumi. Obe židovski organizaciji pa se borita proti Arabcem, ki imajo močno vojsko, opremljeno z angleškim orožjem in pod angleškim vodstvom. Le zakaj vse to? Odgovor ni preveč težak. Arabske države imajo nafto in treba je držati z njimi!

Od kdaj so Židje v Palestini?

Res, od kdaj so Židje v Palestini? Saj je poteklo že skoro 2000 let, kar so Rimljani razrušili Jeruzalem ter izgnali Žide iz Palestine. Da, že dolgo je tega, kar so se Židje raztepli po vsem svetu. Samo kakih 50.000 jih je še ostalo doma. Med prvo svetovno vojno so Angleži, hoteč si pridobiti židovske finančnike za nadaljevanje vojne, obljubili Židom, da bodo podpirali njih težnje po vrnitvi v domovino in ustanovitvi samostojne židovske države. Minister Balfour je leta 1917 slovesno obljubil, da bodo Angleži pomagali Židom pri ustanovitvi nacionalnega home-a. Tedaj pa Angleži še niso bili gospodarji Palestine. Ko pa so jo zasedli in dobili deželo za 30 let v upravo, je židovski National Home postal stvarnost. Stvarnost? Beseda «home» ima v angleščini več pomenov, domovina, dom, samostojna država. Tako je bilo tudi obljubo, dano med vojno, lahko tolmačiti na več načinov. Židje so se sicer pričeli naseljevati v Palestino, toda njihova samostojna država je postala vprašanje, katerega uresničitev je bila odložena za 30 let. Anglija je deželo upravljala ter skrbela pri tem v prvi vrsti za svoje koristi. Samostojna židovska država? Zanjo je še čas! Toda naseljevanju Židov v Palestino so pričeli vedno močneje nasprotovati Arabci. Anglija je pri tem morala med obema narodoma držati ravnotežje ter podpirala zdaj enega, zdaj drugega. Pri tem pa se je zamerila obema. Kljub temu pa je število Židov v Palestini z leti naraslo na 600.000, kar predstavlja že eno tretjino prebivalstva dežele. Židje so pričeli graditi nova mesta, ustanavljati tovarne ter spreminjati pustinje v plodna polja. Tako so Židje ustanovili mesto Tel Aviv, ki šteje danes že 200.000 prebivalcev in je zelo moderno mesto. Tudi pristanišče Jafa vsak dan narašča. Glavno mesto Palestine Jeruzalem pa šteje med 170.000 prebivalci že preko 100.000 Židov. Tudi v puščavskih predelih so Židje ustanovili cvetoče naselbine ter se izkazali kot odlični kolonizatorji. Pripravljajo se, da Palestino v resnici spremene v obljubljeno deželo. Toda ali bodo imperialisti 20. stoletja resnično pripravljeni, da židovskemu ljudstvu popravijo krivico, ki so mu jo pred 2000 leti prizadejali rimski imperialisti?

Angleži se umaknejo

Maja 1948 so ves svet presenetile vesti iz Palestine. Tako nekako so se glasili tedaj mastno tiskani naslovi časopisnih člankov: Angleži pripravljeni na umik iz Palestine. Židje bodo razglasili lastno državo. Nemiri v Jeruzalemu. Arabci pripravljajo sveto vojno. Padec tečajev na borzi v Egiptu. Vojna na vzhodu?

12. maja 1948 je Anglija obnarodov, da bo njena uprava nad Palestino potekla 14. maja opolnoči. Dosedanji visoki komisar bo odpotoval iz Jeruzalema ter se vkrcal na britansko vojno ladjo. Čim bo angleški visoki komisar objavil konec angleške uprave nad Palestino, bodo Židje razglasili lastno državo in razglasili ustavo v onem predelu Palestine, ki je bil v smislu sklepa Organizacije združenih narodov priznan Židom. Židovska država se bo imenovala država Izrael. Na drugi strani se arabske države pripravljajo na napad, čim bo Anglija pričela umikati svoje čete. Predsednik egiptovske vlade je izjavil, da ima egiptska vlada ljudi in orožje za naglo zmago. V Egiptu so že vpoklicani v vojsko številni letniki, šole so zaprte. Sirijski ministrski predsednik je izjavil, da Sirija ne bo mogla mirno gledati židovskih priseljencev sredi arabskega sveta. Transjordanski kralj pa je dal izjavo, da bo vojna, če bo do nje prišlo, sveta vojna za ves arabski svet. Spopad je neizbežen!

Tako so poročali časopisi one dni maja 1948.

In kako se je dejansko zgodilo

Čim so angleške okupacijske oblasti objavile ukinitev njihove uprave nad Palestino, je židovski narodni svet izdal razglas o ustanovitvi neodvisne židovske države v Palestini, države, ki se bo imenovala Izrael. Nato je bila osnovana prva vlada, razglašena odprava vseh omejitev naseljevanja Židov in na sedežih židovske oblasti je zavihrala židovska zastava z Davidovo zvezdo na belo-modrem polju. Toda še preden je nova država mogla zaživeti pravo življenje, je napad sosednih arabskih držav pričel ogrožati njen obstoj. Egiptske čete so prve prekoračile mejo ter vdrle v Izrael. Enako so storile tudi ostale arabske države Bližnjega vzhoda, Sirija, Libanon in Transjordanija. Nad Palestino so se pojavili avioni, vojna vihra je zadivjala na vseh delih države, obkoljene od treh strani od sovražnika.

Rešitev palestinskega vprašanja

Že med samo vojno pa so prišle na dan številne zanimivosti, ki so pokazale, kako so bile imperialistične sile zainteresirane na rešitvi palestinskega vprašanja. Tako se je že kmalu po začetku sovražnosti izvedelo, da so Angleži ob svojem umiku iz Palestine pustili v deželi Arabsko legijo, ki je v vojni prevzela glavni delež borbe zoper Žide, zlasti še, ker je bila njena vojska znotraj same židovske države. Osnovni načrt za napad vseh arabskih držav na Izrael pa je napravil Glub-paša, angleški general Glub, vrhovni poveljnik Arabske legije.

Ko je v Palestini izbruhnila vojna, je pričela zasedati Organizacija združenih narodov. Varnostni svet je zasedal in zasedal, energičnih ukrepov za rešitev palestinskega vprašanja pa ni podvzel. Končno je bila poslana v Palestino posebna delegacija, ki naj bi posredovala v sporu med Arabci in Židi. Vodja delegacije grof Bernadotte pa je postal žrtev atentata. Šele drugi delegaciji je uspelo, da so bile sovražnosti med Židi in Arabci ustavljene. Ali je bil to uspeh posredovalcev? Združene države Amerike so pritisnile na Anglijo, ta pa na svoje arabske vazale. Zakaj pa to? Časopisi so poročali, da si je na ta način prezident Truman hotel zagotoviti za prihodnje predsedniške volitve glasove ameriških Židov. In ker je teh precej, bo nekaj resnice gotovo tudi na teh vesteh. No, tako so bile slednjič sovražnosti v Palestini le ustavljene in podpisano je bilo premirje med Izraelom in arabskimi državami. Na ta način je židovska država obdržala ozemlje, na katerem živi danes okoli 900.000 ljudi. Židje pa predvidevajo, da bo že v nekaj letih prišel iz Evrope še kak milijon Židov. Gospodarstvo je že danes živahno. Uspevajo številne plantaže južnega sadja, farme za perutnino, razvija se tudi lahka industrija. Ob morje že izkoriščajo za pridobivanje kalija in drugih kemičnih snovi, začeli pa so tudi že iskati nafto. Kolonizacija nagloma napreduje in kolonizacijski načrt predvideva ogromne investicije, predvsem za namakalne naprave v pokrajini Negev, ki bo v kratkem sprejela 300 tisoč novih naseljencev. Židovska država bo na ta način postala važen faktor, odločujoč za pomena za ves Bližnji vzhod. Imperialistične sile vsega sveta imajo zato velik interes, da bi si v Palestini utrdile svoje položaje. Razumeli bomo zato predloge za internacionalizacijo Jeruzalema, kar pa je židovska vlada energično odbila in kljub tovrstnemu sklepu Organizacije združenih narodov nadaljevala s preseljevanjem v vodilnih državnih oblasti v prestolnico — Jeruzalem. Tudi ustanovitev nove arabske države v delu Palestine, ki je ostal izven Izraela, namreč Hašemitskega Jordana, ni odvrnila Židov od začrtanega programa. Za svoj načrt, neodvisno židovsko državo, ter za sodelovanje z vsemi narodi, so Židi pokazali veliko borbenost in pripravljenost, zato bodo tudi njega uresničenju gotovo uspeli. Kako, pa bo pokazala prihodnost.

S. R.

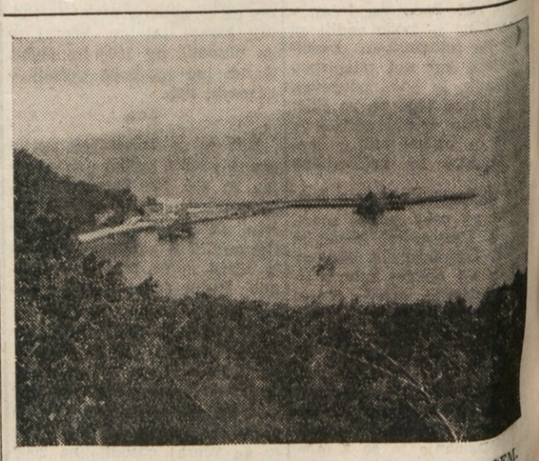

SESLJANSKI ZALIV Z NOVOIZGRAJENIM PORTICEM. OB POMOLU JE ZASIDRAN POGLOBLJEVALNI BAGER.

VISOŠKA KRONIKA

SPISAL: Ivan Cavčinny

57

Zatorej tudi tisto dopoldne ni bilo prilike, da bi bila mestna ali grajska gvardija kazala svojo moč. Le Urša Prekova in Maruša Stinglova se nista mogli krotiti in tudi med razpravo sta se oglašali ter govorili Agati na korist. Baron «Flekte» se je razkačil in je že hotel dati mater Marušo tirati v zapor; preprosil pa ga je prošt Urh, trdeč, da bi gospodu Škofu komaj bilo všeč, če bi se danes v njegovem imenu zapirale poštene žene loških meščanov. — Gospod prošt je bil namreč tudi prišel k sodbi, pa se je ni udeleževal. Vzlic temu je sedel pri sodnijski mizi in govorilo se je, da je potem gospodu Janezu Frančišku vse povedal in razložil, kar se je bilo zgodilo in kar se je bilo govorilo.

Baron Maendl je začel prepovedovati neke spise, nato pa je povedal, da se pričenja razprava proti obtoženki, da je ta rojena v Eyrishounu v tem in tem letu in da je bila krščena na ime svetnic Agate in Eme.

«Ema —» je nergal tisti sodnik iz Ljubljane, «Ema — to ni brez pomena! Obrnimo prvi dve črki, pa imamo ‚mea', to se pravi, že pri rojstvu je hudič nanjo mislil in že takrat je bila njegova. Zakon s hudičem je bil torej že tedaj sklenjen, ko je Agata Ema Schwarzkoblerica prišla na svet!»

In gospod Frueberger je pristavil: «Gotovo, to je bilo silno pomenljivo! Ta ‚mea' že skoraj vse dokaže.»

Takrat se je obrnila mati Maruša proti materi Urši ter jo vprašala:

«Kaj se ta črna dlaka ljubljanska vmes tlačí?! In pa šele naš Frueberger! Ali si že videla dva tako zabita človeka? ‚Mej' je dosti na svetu, pa vendar ničesar ne dokazujejo!» — Tedaj je bilo, ko je hotel baron «Flekte» zapreti mater Marušo in ko gospod prošt Urh tega ni pustil.

Potem so Agato izpraševali:

Kje je prvič videla hudiča? Kje je naredila prvo točo? Kdaj je bila na cerkniški Slivnici in kdaj na hrvaškem Kleku? Je li prašička, katerega je jahala, vzela gospodarju ali ga ji je pripeljel satan od kod drugod?

Tudi so hoteli izvedeti, ali ima kake tovarišice, ki bi ž njo vred častile hudiča. Ravno tako, ali je Marksu Wulffingu potisnila v meso iglo, kremen in žebelj, da mu je začela noga otekati in da je po krivici moral trpeti bolečine.

In tako so jo izpraševali po mnogem, kar je bilo eno hudobnejše od drugega. Agata pa se ni premaknila na svojem sedežu. Njen obraz je ostal miren in bil je tako ljubezniv in mil, da se ga zbrana množica ni mogla nagledati. Prav nič ni povesila obličja, ali tudi obraza ni dvignila od zemlje. Kar je brez prenehanja ponavljala, je bilo — ‚da ni res'.

«To je trdovratna grešnica!» se je zjezil Frueberger. Je pač z Visokega, tam imajo trdovratne buče!»

«Imamo že pripomočke,» se je zasmejal črni sodnik ljubljanski, «boste že videli gospod pl. Frueberger, kako ji bo tekel jezíček in da nam bo še več povedala, kakor bomo zahtevali». Ta zoprna oseba se je smejala, da se je čulo, kakor bi se oglašal vran s smrekovega vrha.

Ali Frueberger še ni dal miru in je vprašal obtoženko:

«Ali je bilo kaj naslednikov, ko sta se ljubila s peklenskim bratcem, he?»

Da ni res, je vzdihnila in rdeča je postala, da se je smilila vsem in posebno stari Neži Bergantovi, ki je zarohnela: «Ti svinjski prašič ti!»

Ljudstvo se je zasmejalo, smejal se je tudi baron «Flekte» s svojimi asesorji, ker so privoščili grdo besedo staremu grešniku, ki ni mogel držati jezika.

Zaslišana sva bila z Jurijem in izpovedala sva, kar je bila resnica, čista resnica. Mene, ker so opazili, da sem zmeden, so kmalu poslali na leseno klop nazaj. Jurija so se bolj oprijeli, ker je bil nespodoben in se ni vedel pred sodniki, kakor je zapovedano. Posebno tista štrigalica iz Ljubljane ga ni hotela izpustiti iz svojih klešč in hotela je iž njega iztisniti to in ono.

Med drugim so ga vprašali, ali veruje da so čarovnice na svetu. Pogumno je odgovoril, da ne veruje. Ko ga je črni vprašal, kako da ne, je bil kratek odgovor: «Ker še nikdar nobene videl nisem!»

Vprašal ga je dalje, ali jo je Jurij kdaj videl, da bi bila na prašičku jahala nad domačo streho.

Odgovoril je:

«Prav nikdar ne! Sicer pa lahko poskusimo. Pridite na Visoko, prespoštovani gospod, pa vam pripravim našega najboljšega praseta in nanj sedete in v zraku boste jezdarili, kakor jezdarijo gospodje v ljubljanski jahalnici pred vicedomskimi vrati! Potem vam bom zanesljivo povedal, ali sem kaj opazil v zraku nad hišo ali ne!»

Poslušalstvo je bilo s tem odgovorom prav zadovoljno. Smeh se je oglašal v ženskih vrstah, in predvsem Ana Renata ni prikrivala svojega veselja nad odgovorom, ki se meni ni videl spodoben in v vsakem pogledu potreben.

Suhi gospod iz Ljubljane se je kislo držal, ali pritožil se ni, ker je videl, da baronu «Flektetu« ni nevšeč, če se Ljubljančan jezi. Ta je le še vprašal:

«Si kaj v šolo hodil?»

«Pri očetih jezuitih v Ljubljani,» je odgovoril Jurij, «in že takrat so nam pripovedovali, da je učen jezuit spisal debelo knjigo, s katero je dokazal, da čarovnic sploh ni.»

«Kaj — jezuit? Kdo je ta pater?» je kričal Frueberger. «Njegovo ime naj se zapiše, da ne odide zasluženi kazni!»

Nadaljevanje sledi

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČISKA št. 20 — Telefonska št. 73-38
OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 - Tel. 29-477. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 - Koper, ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.
NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 90 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja